

MIKOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE

ZAČETNI TEČAJ SPOZNAVANJA GLIV

ZA DRUŠTVENI NAZIV

DETERMINATOR PRIPRAVNIK

Po Pravilniku o izpitih in pridobivanju nazivov
za določevalce gliv pri
Mikološki zvezi Slovenije

2014

KAZALO

1. UVOD	1
2. OBVEZNI SEZNAM GLIV	2
3. OBNAŠANJE GOBARJEV V GOZDU	4
3.1 ZAKON O GOZDOVIH.....	4
3.2 PRAVILNIK O VARSTVU GOZDOV	4
3.3 UREDBA O PREPOVEDI VOŽNJE Z VOZILI V NARAVNEM OKOLJU	4
3.4 ZAKON O OHRANJANJU NARAVE	4
3.5 UREDBA O ZAVAROVANIH PROSTO ŽIVEČIH VRSTAH GLIV	4
3.6 RDEČI SEZNAM GLIV SLOVENIJE	6
4. KODEKS NABIRALCEV IN PROUČEVALCEV SAMONIKLIH GLIV MIKOLOŠKE ZVEZE SLOVENIJE.....	11
5. OSNOVE O GLIVAH.....	12
5.1 KAJ JE GLIVA IN KAJ GOBA?	12
5.2 PREHRANJEVANJE GLIV	12
6. DOLOČANJE (DETERMINACIJA) GLIV	14
6.1 PROSTOTROSNIČE	14
6.2 ZAPRTOTROSNIČE	15
7. KLASIFIKACIJA GLIV	16
7.1 OSNOVNE SKUPINE V KLASIFIKACIJI GLIV.....	16
8. OPISI GLIV IZ OBVEZNEGA SEZNAMA	17
1 AGARICUS CAMPESTRIS (TRAVNIŠKI KUKMAK)	17
2 AGARICUS XANTHODERMA (KARBOLNI KUKMAK)	18
3 ALBATRELLUS OVINUS (OVČJI MESNATOVEC)	19
4 AMANITA CAESAREA (KNEŽJA MUŠNICA)	20
5 AMANITA EXCELSA (PODALJŠANA MUŠNICA)	21
6 AMANITA MUSCARIA (RDEČA MUŠNICA)	22
7 AMANITA PANTHERINA (PANTERJEVA MUŠNICA)	23
8 AMANITA PHALLOIDES (ZELENA MUŠNICA).....	24
9 AMANITA RUBESCENS (RDEČKASTA MUŠNICA)	25
10 AMANITA VIROSA (KONIČASTA MUŠNICA).....	26
11 ARMILLARIA OSTOYAE (ČRNOMEKINASTA MRAZNICA).....	27
12 BOLETUS BADIUS (KOSTANJASTI GOBAN)	28
13 BOLETUS EDULIS (JESENSKI GOBAN)	29
14 BOLETUS REGIUS (KRALJEVI GOBAN).....	30
15 BOLETUS RETICULATUS (POLETNI GOBAN)	31
16 BOLETUS SATANAS (VRAŽJI GOBAN).....	32
17 CANTHARELLUS CIBARIUS (NAVADNA LISIČKA).....	33
18 CHALCIPORUS PIPERATUS (PEKOČI BAKRENOPOR).....	34
19 CHROOGOMPHUS RUTILUS (BAKRENASTI POLŽAR)	35

20	CLITOCYBE DEALBATA (POBELJENA LIVKA)	36
21	CLITOCYBE NEBULARIS (POPRHNJENA LIVKA)	37
22	CLITOPILUS PRUNULUS (NAVADNA MOKARICA)	38
23	COPRINOPSIS ATRAMENTARIA (PRAVA TINTOVKA)	39
24	COPRINUS COMATUS (VELIKA TINTNICA)	40
25	CORTINARIUS CAPERATUS (PŠENIČNA KOPRENKA)	41
26	CORTINARIUS ORELLANUS (POLJSKA KOPRENKA)	42
27	CORTINARIUS PREAESTANS (NAGUBANA KOPRENKA)	43
28	CORTINARIUS TRAGANUS (LILASTA KOPRENKA)	44
29	CRATERELLUS CORNUCOPIOIDES (ČRNA TROBENTA)	45
30	CRATERELLUS TUBAEFORMIS (LIJASTA TROBENTA)	46
31	ENTOLOMA RHODOPOLIUM (NIZKA RDEČELISTKA)	47
32	ENTOLOMA SINUATUM (VELIKA RDEČELISTKA)	48
33	GALERINA MARGINATA (OBROBLJENA KUČMICA)	49
34	GOMPHIDIUS GLUTINOSUS (VELIKI SLINAR)	50
35	GYMNOPUS DRYOPHILUS (VITKI KORENOVEC)	51
36	GYROMITRA ESCULENTA (POMLADANSKI HRČEK)	52
37	HEBELOMA SINAPIZANS (REDKVIČASTA MEDLENKA)	53
38	HYDNUM REPANDUM (RUMENI JEŽEK)	54
39	HYGROCYBE PUNICEA (VELIKA VLAŽNICA)	55
40	HYGROPHORUS EBURNEUS (BELA POLŽEVKA)	56
41	HYGROPHORUS RUSSULA (ZAJETNA POLŽEVKA)	57
42	HYPHOLOMA FASCICULARE (NAVADNA ŽVEPLENJAČA)	58
43	KUEHNEROMYCES MUTABILIS (MALA ŠTOROVKA)	59
44	LACCARIA AMETHYSTINA (VIJOLIČASTA BLEDIVKA)	60
45	LACTARIUS DELICIOSUS (UŽITNA SIROVKA)	61
46	LACTARIUS TORMINOSUS (KOSMATA MLEČNICA)	62
47	LACTARIUS VOLEMUS (SOČNA MLEČNICA)	63
48	LECCINUM AURANTIAECUM (TREPETLIKOV TUREK)	64
49	LECCINUM PSEUDOSCABRUM (GABROV DED)	65
50	LEPIOTA CRISTATA (SMRDLJIVI DEŽNIČEK)	66
51	LEPISTA NUDA (VIJOLIČASTA KOLESNICA)	67
52	LYCOPERDON PERLATUM (BETIČASTA PRAŠNICA)	68
53	LYOPHYLLUM LORICATUM (TRDOKOŽNI ZAJČEK)	69
54	MACROLEPIOTA PROCERA (ORJAŠKI DEŽNIK)	70
55	MEGACOLLYBIA PLATYPHYLLA (ŠIROKOLISTNA VELEKORENOVKA)	71
56	MORCHELLA ESCULENTA (UŽITNI SMRČEK)	72
57	MYCENA PURA (REDKVIČASTA ČELADICA)	73
58	MYCENITIS SCORODONIUS (NAVADNA ČESNOVKA)	74
59	OMPHALOTUS OLEARIUS (OLJKOV LIVKAR)	75
60	PAXILLUS INVOLUTUS (NAVADNA PODVIHANKA)	76
61	PLEUROTUS OSTREATUS (BUKOV OSTRIGAR)	77
62	PSEUDOHYDNUM GELATINOSUM (NAVADNA LEDENKA)	78
63	RAMARIA FORMOSA (LEPA GRIVA)	79
64	RUSSULA CYANOXANTHA (MODRIKASTA GOLOBICA)	80
65	RUSSULA EMETICA (BLJUVNA GOLOBICA)	81
66	RUSSULA VESCA (UŽITNA GOLOBICA)	82
67	RUSSULA VIRESCENS (ZELENKASTA GOLOBICA)	83
68	SCLERODERMA CITRINUM (NAVADNA TRDOKOŽNICA)	84
69	SCUTIGER PES-CAPRAE (KOZJENOGI ŠČITAR)	85
70	SPARASSIS CRISPA (BOROV GLIVEC)	86
71	STROPHARIA AERUGINOSA (ZELENKASTA STRNIŠČNICA)	87
72	SULLUS BOVINUS (PROŽNA LUPLJIVKA)	88
73	SUILLUS LUTEUS (MASLENA LUPLJIVKA)	89
74	TRICHOLOMA COLUMBETTA (GOLOBIČJA KOLOBARNICA)	90
75	TRICHOLOMA PARDINUM (PEGASTA KOLOBARNICA)	91
76	TRICHOLOMA PORTENTOSUM (ZIMSKA KOLOBARNICA)	92
77	TRICHOLOMA SCIODES (POGUBNA KOLOBARNICA)	93
78	TRICHOLOMOPSIS RUTILANS (RDEČKASTA TRHLENKA)	94

79 TYLOPILUS FELLEUS (ŽOLČASTI GRENIVEC)	95
80 XERULA RADICATA (ZAVITI ŠIROKOLISTAR)	96

1. UVOD

Vsak član mikoloških ali gobarskih društev ima možnost, da postane determinator ali določevalec gliv za društvene potrebe, če obvlada obvezno snov spoznavanja gliv, ki jo je s pravilnikom določila Mikološka zveza Slovenije (MZS). Pravilnik je bil sprejet na 2. seji predsedstva MZS v Celju dne 07.05.2005, dopolnjen pa potrjen na zboru članic MZS v Podsredi, 17.05.2014. Pravilnik se nahaja na spletni strani MZS: <http://www.gobe-zveza.si/>.

Za osnovno spoznavanje gliv so najprimernejši začetni tečaji, ki jih organizirajo posamezna mikološka ali gobarska društva po Sloveniji. Za pridobitev naziva DETERMINATOR PRIPRAVNIK mora vsak kandidat spoznati 80 določenih vrst gob iz obveznega seznama 240-tih vrst, ki jih je predpisala MZS. Za determinatorje pripravnike latinska imena gob niso obvezna, praktično morajo le prepoznati predpisane vrste gliv ter vedeti, če so užitne ali pa strupene. Poznavanje latinskih imen gliv pa je potrebno pri nadaljevanju izobraževanja.

Za pridobitev naziva DETERMINATOR SVETOVALEC mora kandidat praktično prepoznati, opisati in imenovati s slovenskim ter latinskim imenom minimalno 60% gliv iz obveznega seznama, kar znese 134 vrst. Poznati in spoštovati mora Uredba o zavarovanih prosto živečih vrstah gliv, spoštovati kodeks obnašanja nabiralcev gob in sodelovati pri delu v matičnem društvu.

Za pridobitev naziva DETERMINATOR SAMOSTOJNI SVETOVALEC, mora kandidat prepoznati, opisati ter imenovati z latinskim in slovenskim imenom najmanj 90% gliv iz obveznega seznama, kar znaša 216 vrst. Dokazati mora tudi spretnost in znanje pri mikroskopiranju gliv. Poznati in spoštovati mora zakone, predpise in uredbe, ki jih predpisuje RS. Upoštevati mora kodeks obnašanja nabiralcev gob ter sodelovati pri delu v matičnem društvu in v MZS.

Vse opise gliv smo pridobili s spletne strani Gobarskega društva Lisička Maribor, www.gobe.si. Vsebine, objavljene na spletnem mestu, je dovoljeno reproducirati le v nekomercialne namene, pri čemer morajo ohraniti vsa navedena opozorila o avtorskih pravicah in se torej ne smejo prepisovati, razmnoževati ali kako drugače razširjati brez dovoljenja lastnika domene gobe.si.

Slavko Šerod
Predsednik Mikološke komisije

2. OBVEZNI SEZNAM GLIV

Po vrstnem redu so označene obvezne vrste glive za naziv DETERMINATOR PRIPRAVNIK

Št.	Strokovno ime	Slovensko ime
1.	<i>Agaricus campestris</i>	travniški kukmak
2.	<i>Agaricus xanthodermus</i>	karbolni kukmak
3.	<i>Albatrellus ovinus</i>	ovčji mesnatovec
4.	<i>Amanita caesarea</i>	knežja mušnica
5.	<i>Amanita excelsa</i>	podaljšana mušnica
6.	<i>Amanita muscaria</i>	rdeča mušnica
7.	<i>Amanita pantherina</i>	panterjeva mušnica
8.	<i>Amanita phalloides</i>	zelena mušnica
9.	<i>Amanita rubescens</i>	rdečkasta mušnica
10.	<i>Amanita virosa</i>	koničasta mušnica
11.	<i>Armillaria ostoyae</i>	črnomekinasta mraznica
12.	<i>Boletus badius</i>	kostanjasti goban
13.	<i>Boletus edulis</i>	jesenski goban
14.	<i>Boletus regius</i>	kraljevi goban
15.	<i>Boletus reticulatus</i>	poletni goban
16.	<i>Boletus satanas</i>	vražji goban
17.	<i>Cantharellus cibarius</i>	navadna lisička
18.	<i>Chalciporus piperatus</i>	pekoči bakrenopor
19.	<i>Chroogomphus rutilus</i>	bakrenasti polžar
20.	<i>Clitocybe dealbata</i>	pobeljena livka
21.	<i>Clitocybe nebularis</i>	poprhnjena livka
22.	<i>Clitopilus prunulus</i>	navadna mokařica
23.	<i>Coprinopsis atramentaria</i>	prava tintovka
24.	<i>Coprinus comatus</i>	velika tintnica
25.	<i>Cortinarius caperatus</i>	pšenična koprenka
26.	<i>Cortinarius orellanus</i>	poljska koprenka
27.	<i>Cortinarius praestans</i>	nagubana koprenka
28.	<i>Cortinarius traganus</i>	lilasta koprenka
29.	<i>Craterellus cornucopioides</i>	črna trobenta
30.	<i>Craterellus tubaeformis</i>	lijasta trobenta
31.	<i>Entoloma rhodopolium</i>	nizka rdečelistka
32.	<i>Entoloma sinuatum</i>	velika rdečelistka
33.	<i>Galerina marginata</i>	obrobljena kučmica
34.	<i>Gomphidius glutinosus</i>	veliki slinar
35.	<i>Gymnopus dryophilus</i>	vitki korenovec
36.	<i>Gyromitra esculenta</i>	pomladanski hrček
37.	<i>Hebeloma sinapizans</i>	redkvičasta medlenka
38.	<i>Hydnum repandum</i>	rumeni ježek
39.	<i>Hygrocybe punicea</i>	velika vlažnica
40.	<i>Hygrophorus eburneus</i>	bela polževka
41.	<i>Hygrophorus russula</i>	zajetna polževka
42.	<i>Hypholoma fasciculare</i>	navadna žveplenjača
43.	<i>Kuehneromyces mutabilis</i>	mala štorovka

44.	<i>Laccaria amethystina</i>	vijoličasta bledivka
45.	<i>Lactarius deliciosus</i>	užitna sirovka
46.	<i>Lactarius torminosus</i>	kosmata mlečnica
47.	<i>Lactarius volemus</i>	sočna mlečnica
48.	<i>Leccinum aurantiacum</i>	trepetlikov turek
49.	<i>Leccinum pseudoscabrum</i>	gabrov ded
50.	<i>Lepiota cristata</i>	smrdljivi dežniček
51.	<i>Lepista nuda</i>	vijoličasta kolesnica
52.	<i>Lycoperdon perlatum</i>	betičasta prašnica
53.	<i>Lyophyllum loricatum</i>	trdokožni zajček
54.	<i>Macrolepiota procera</i>	orjaški dežnik
55.	<i>Megacollybia platyphylla</i>	širokolistna velekoronovka
56.	<i>Morchella esculenta</i>	užitni smrček
57.	<i>Mycena pura</i>	redkvičasta čeladica
58.	<i>Mycetinis scorodoni</i>	navadna česnovka
59.	<i>Omphalotus olearius</i>	oljkov livkar
60.	<i>Paxillus involutus</i>	navadna podvihanka
61.	<i>Pleurotus ostreatus</i>	bukov ostrigar
62.	<i>Pseudohydnum gelatinosum</i>	navadna ledenka
63.	<i>Ramaria formosa</i>	lepa griva
64.	<i>Russula cyanoxantha</i>	modrikasta golobica
65.	<i>Russula emetica</i>	bljuvna golobica
66.	<i>Russula vesca</i>	užitna golobica
67.	<i>Russula virescens</i>	zelenkasta golobica
68.	<i>Scleroderma citrinum</i>	navadna trdokožnica
69.	<i>Scutigera pes-caprae</i>	kozjenogi ščitar
70.	<i>Sparassis crispa</i>	borov glivec
71.	<i>Stropharia aeruginosa</i>	zelenkasta strniščnica
72.	<i>Suillus bovinus</i>	prožna lupljivka
73.	<i>Suillus luteus</i>	maslena lupljivka
74.	<i>Tricholoma columbetta</i>	golobičja kolobarnica
75.	<i>Tricholoma pardinum</i>	pegasta kolobarnica
76.	<i>Tricholoma portentosum</i>	zimsko kolobarnica
77.	<i>Tricholoma sciodes</i>	pogubna kolobarnica
78.	<i>Tricholomopsis rutilans</i>	rdečkasta trhlenka
79.	<i>Tylopilus felleus</i>	žolčasti grenivec
80.	<i>Xerula radicata</i>	zaviti širokolistar

3. OBNAŠANJE GOBARJEV V GOZDU

Za obnašanje v gozdu je vsak posameznik odgovoren sam. Okvire obnašanja določa njegova etika. Citirani zakoni in pravilniki, ki so navedeni, podajajo le okvir dovoljenega in tisto, kar je prepovedano:

- zakon o gozdovih,
- pravilnik o varstvu gozdov,
- uredba o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju,
- zakon o ohranjanju narave
- uredba o zavarovanih prosto živečih vrstah gliv,
- rdeči seznam gliv Slovenije.

3.1 ZAKON O GOZDOVIH

Zadnja sprememba je objavljena 7.3.2014^A. V 5. členu nas zakon pouči, da lahko gobe rekreativno pobiramo nemoteno povsod, tudi v lastniških gozdovih, razen če prepoved nabiranja predpiše minister, pristojen za gozdarstvo, če lastnik v njih ne izvaja pridobitne dejavnosti (npr. goji kostanje), kar pa mora biti posebej označeno, ali pa če se nahajamo na zaščitenem območju, kar pa tudi mora biti posebej označeno. Če teh označb ne upoštevamo, smo lahko kaznovani z globo od 400 evrov do 800 EUR.

3.2 PRAVILNIK O VARSTVU GOZDOV

Zadnja sprememba je objavljena 31.12.2009^B. V 43. členu piše, da posamezni obiskovalec gozda lahko v smislu rekreativnega nabiranja za lastne potrebe nabere dnevno največ 2 kg gob, razen gob, ki jih je prepovedano nabirati na podlagi predpisa, ki ureja varstvo samoniklih gliv, plodov, mahov in kostanja ter 1 kg zelnatih rastlin, razen rastlin, ki jih je prepovedano nabirati na podlagi predpisa, ki ureja varstvo zavarovanih rastlinskih vrst. Šteje se, da obiskovalec gozda pri rekreativnem nabiranju plodov, zelnatih rastlin ali gob ogroža funkcije gozda, če pri tem ravna tako, da se:

- nabirajo drevesni plodovi, semena, cvetje ali vejevje tako, da se površina krošnje drevesa zmanjša za več kot 30% in če je morebitno obvejevanje drevesa opravljeno na način, da rez ni gladek;
- pri izkoriščanju grmovnic v grmu pusti manj kot 30% živih poganjkov razen v primerih, ko je z gojitvenim načrtom določeno drugače;
- nabirajo zelne rastline tako, da se odstrani več kot 30% rastlin oziroma več kot vsaka tretja rastlina;
- nabirajo mahovi tako, da se odstranijo z več kot 20% površine, ki jo mahovi poraščajo.

3.3 UREDBA O PREPOVEDI VOŽNJE Z VOZILI V NARAVNEM OKOLJU

Uredba ne velja več. Prepoved vožnje ureja Zakon o ohranjanju narave, objavljen 26.3.2014^C. V četrtem odstavku 28.b. členu nas zakon pouči, kako pravilno parkiramo vozila v naravnem okolju - dovoljeno je ustavljanje ali parkiranje vozil na motorni pogon in koles v pasu 5 m izven vozišča, če je ustavljanje ali parkiranje v skladu s predpisi o varnosti cestnega prometa in če temu ne nasprotuje lastnik zemljišča. Če tega pravila ne upoštevamo, smo fizične osebe lahko kaznovane z globo od 100 do 300 EUR.

^A <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=2014541>

^B <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2009114&stevilka=5220>

3.4 ZAKON O OHRANJANJU NARAVE

Zadnja sprememba je objavljena 23.6.2014^D. V 7. členu zakon pravi, da fizične in pravne osebe morajo ravnati tako, da prispevajo k ohranjanju biotske raznovrstnosti in varujejo naravne vrednote. V 11. členu nas zakon pouči, da se glive obravnavajo kot rastlinska vrsta. Zakon nas uči tudi kako zavarovati in vzdrževati ekološko pomembna območja, v 137. členu pa ureja tudi delovanje društev v javnem interesu. Če pravil ne upoštevamo, smo fizične osebe lahko kaznovane z globo od 100 do 300 EUR.

3.5 UREDBA O ZAVAROVANIH PROSTO ŽIVEČIH VRSTAH GLIV

22.7.2011^E je objavljena zadnja. V prilogi uredbe so navedene vse zaščitene glive v Sloveniji. Teh je 41 vrst:

1. *Amanita caesarea* (Scop.) Pers. (1801) Link (knežja mušnica, karželj)
2. *Amanita strobiliformis* (Paul.) Bertillon (velikoluska mušnica)
3. *Amanita verna* Lam. (1783)(pomladanska mušnica)
4. *Aureoboletus gentilis* (Quél.) Pouzar (1957) (lepljivi zlatopor)
5. *Boletus dupainii* Boud. (1902) (dupainov goban)
6. *Boletus fragrans* Vittad. (1835) (dišeči goban)
7. *Boletus regius* Krombh. (1832) (kraljevi goban)
8. *Boletus satanas* Lenz (1831) (vražji goban)
9. *Boletus torosus* Fr. (Težki goban)
10. *Bondarzewia montana* (Quél.) Singer (1940) (gorska bondarčevka)
11. *Buchwaldoboletus hemichrysus* (Berk. & M.A. Curtis) Pilát (1969) (rumeni privihanec)
12. *Buchwaldoboletus lignicola* (Kallenb.) Pilát (1969) (jelov privihanec)
13. *Calvatia gigantea* (Batsch) Lloyd (1904) (orjaška plešivka)
14. *Camarops tubulina* ((Alb. & Schwein.) Shear (1938) (počrnela bolinka)
15. *Catathelasma imperiale* (Fr.) Singer (1940) (kolobarna dvovenčnica)
16. *Clathrus ruber* P. Micheli ex Pers. (1801) (navadna mrežnica)
17. *Cortinarius praestans* Cordier (1870) (nagubana koprenka)
18. *Dentipellis fragilis* (Pers.) Donk (1962) (drobljivi kožozob)
19. *Elaphocordyceps ophioglossoides* (Ehrh.) G.H. Sung, J.M. Sung & Spatafora (kačonova glavatka)
20. *Ganoderma lucidum* (Curtis) P. Karst. (1881) (svetlikava položčenka)
21. *Gomphus clavatus* (Pers.) Gray (1821) (čokata žilolistka)
22. *Grifola frondosa* (Dicks.) Gray (1821) (velika zraščenka)
23. *Hericium alpestre* Pers. (1825) (jelkov bradovec)
24. *Hericium coralloides* (Scop.) Pers. (1794) (koralasti bradovec)
25. *Hericium erinaceus* (Bull.) Pers. (1797) (resasti bradovec)
26. *Hymenochaete cruenta* (Pers.) Donk (1959) (rdeča usnjevka)
27. *Laricifomes officinalis* (Vill.) Kotl. & Pouzar (1957) (lekarniška macesnovka)
28. *Leccinellum crocipodium* (Letell.) Bresinsky & Manfr. Binder (2003) (žlahtni ded)
29. *Leptoporus mollis* (Pers.) Quél. (1886) (mehka skutovka)
30. *Leucopaxillus macrorhizus* (Sacc.) Sacconi & Lazzari (1980) (glavata velepodvihanka)
31. *Leucopaxillus tricolor* (Peck) Kühner (1926) (tribarvna velepodvihanka)

^C <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=20141918>

^D <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlurid=20141918>

^E <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=201158&stevilka=2723>

32. *Mitrula paludosa* Fr. (1816) (močvirska kapica)
33. *Phylloporus rhodoxanthus* (Schwein.) Bres. (1900) (rdeči prekatnik)
34. *Pluteus hispidulus* (Fr.) Gillet (1876) (čopasta ščitovka)
35. *Polyporus umbellatus* (Pers.) Fr. (1821) (hrastov luknjičar)
36. *Porphyrellus porphyrosporus* (Fr. & Hök) E.-J. Gilbert (1931) (navadni porfirnik)
37. *Russula zvarae* Velen. (1922) (zvarova golobica)
38. *Tricholoma caligatum* (Viv.) Ricken (1914) (krokodilja kolobarnica)
39. *Verpa bohemica* (Krombh.) J. Schröt. (1893) (češki smrčkovec)
40. *Verpa digitaliformis* Pers. (1822) (poveznjeni smrčkovec)
41. *Vibrissea truncorum* (Alb. & Schwein.) Fr. (1822) (oranžna potočka)

Te gobe je prepovedano nabirati !

Še zmeraj pa je v veljavi tudi Uredba o varstvu samoniklih gliv, <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199857&stevilka=2689> iz leta 1998, ki opozarja:

- Prepovedano je namerno uničevanje gob in podgobja ter nabiranje podgobja vseh vrst samoniklih gliv. To so divje rastoče gobe, ki jih najdemo v gozdovih, na travnikih...
- Kdor nabira gobe, mora spoštovati naslednja pravila: goba mora imeti razvidne tiste morfološke značilnosti, na podlagi katerih je mogoče zanesljivo določiti vrsto; prepovedana je takšna uporaba pripomočkov za nabiranje gob, ki lahko poškodujejo rastišče ali podgobje; gobe je treba grobo očistiti že na rastišču; gobe je dovoljeno prenašati le v trdni in zračni embalaži.
- V enem dnevu posameznik lahko nabere največ dva kilograma gob in eno, ki je težja od 2 kg.
- Če pravil ne upoštevamo, smo fizične osebe lahko kaznovane z globo 208,00 EUR (prej 50.000,00 SIT).

3.6 RDEČI SEZNAM GLIV SLOVENIJE

Zadnja sprememba objavljena 28.5.2010©. Navezuje se na Zakon o ohranjanju narave in dopolnjuje "Pravilnik o dopolnitvah Pravilnika o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam". Na rdečem seznamu gliv so naslednje vrste:

1. *Amanita caesarea* (Scop.) Pers. (1801), Knežja mušnica, kategorija ogroženosti: R
2. *Amanita ovoidea* (Bull.) Link (1833), Jajčasta mušnica, kategorija ogroženosti: R
3. *Amanita strobiliformis* (Paulet ex Vittad.) Bertill. (1866), Velikoluska mušnica, kategorija ogroženosti: R
4. *Amanita verna* (Bull.) Lam. (1783), Pomladanska mušnica, kategorija ogroženosti: R
5. *Antrodiella fragrans* (A. David & Tortić) A. David & Tortić (1986), Dišeča trhlička, kategorija ogroženosti: R
6. *Artomyces pyxidatus* (Pers.) Jülich (1982), Cvetoča grmulja, kategorija ogroženosti: R
7. *Aureoboletus gentilis* (Quél.) Pouzar (1957), Lepljivi zlatopor, kategorija ogroženosti: R
8. *Bankera violascens* (Alb. & Schwein.) Pouzar (1955), Vijoličasta bankera, kategorija ogroženosti: V

© <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?stevilka=2122&urlid=201042>

9. *Boletopsis leucomelaena* (Pers.) Fayod (1889), Črni gobanovec, kategorija ogroženosti: R
10. *Boletus dupainii* Boud. (1902), Dupainov goban, kategorija ogroženosti: R
11. *Boletus fragrans* Fr. (1838), Dišeči goban, kategorija ogroženosti: R
12. *Boletus regius* Krombh. (1832), Kraljevi goban, kategorija ogroženosti: R
13. *Boletus satanas* Lenz (1831), Vražji goban, kategorija ogroženosti: R
14. *Boletus torosus* Fr. & Hök (1835), Težki goban, kategorija ogroženosti: R
15. *Bondarzewia montana* (Quél.) Singer (1984), Gorska bondarčevka, kategorija ogroženosti: R
16. *Buchwaldoboletus hemichrysus* (Berk. & M.A. Curtis) Pilát (1969), Rumeni privihanec, kategorija ogroženosti: V
17. *Buchwaldoboletus lignicola* (Kallenb) Pilát (1969), Jelov privihanec, kategorija ogroženosti: V
18. *Calocybe carnea* (Bull.) Donk (1962), Mesnobarvna lepoglavka, kategorija ogroženosti: V
19. *Caloscypha fulgens* (Pers.) Boud. (1885), Žareča kupica, kategorija ogroženosti: V
20. *Calvatia gigantea* (Batsch.) Lloyd (1904), Orjaška plešivka, kategorija ogroženosti: R
21. *Camarops tubulina* (Alb. & Schwein.) Shear (1938), kategorija ogroženosti: K
22. *Catathelasma imperiale* (Fr.) Singer (1940), Kolobarna dvovenčnica, kategorija ogroženosti: R
23. *Clathrus ruber* P. Micheli ex Pers. (1801), Navadna mrežnica, kategorija ogroženosti: R
24. *Clavaria vermicularis* Scop. (1772), Črvičasta kiječka, kategorija ogroženosti: R
25. *Clitocybe alexandri* (Gillet) Gillet (1884), Zelenikasta livka, kategorija ogroženosti: R
26. *Coprinus picacea* (Bull.) Redhead, Vilgalys & Moncalvo (2001), Pisana tintovka, kategorija ogroženosti: R
27. *Cortinarius praestans* Cordier (1870), Nagubana koprenka, kategorija ogroženosti: I
28. *Dentipellis fragilis* (Pers.) Donk (1962), Drobljivi kožozob, kategorija ogroženosti: K
29. *Dermoloma cuneifolium* (Fr.) Singer ex Bon (1986), Klinolistna žametovka, kategorija ogroženosti: V
30. *Elaphocordyceps ophioglossoides* (Ehrh.) G.H.Sung, J.M.Sung & Spatafora (2007), Kačonova glavatka, kategorija ogroženosti: K
31. *Entoloma bloxamii* (Berk. & Broome) Sacc. (1887), Modrikasta rdečelistka, kategorija ogroženosti: V
32. *Entoloma incanum* (Fr.) Hesler (1967), Zelenkasta rdečelistka, kategorija ogroženosti: V
33. *Entoloma porphyrophaeum* (Fr.) P. Karst (1879), Porfirasta rdečelistka, kategorija ogroženosti: I
34. *Entoloma prunuloides* (Fr.) Quél. (1872), Mokarična rdečelistka, kategorija ogroženosti: I
35. *Fistulina hepatica* (Schaeff.) With. (1792), Jetrasta cevača, kategorija ogroženosti: R
36. *Fomitopsis rosea* (Alb. & Schwein.) P. Karst. (1881), Rožnata kresilača, kategorija ogroženosti: V
37. *Ganoderma lucidum* (Curtis) P. Karst. (1881), Svetlikava položčenka, kategorija ogroženosti: R
38. *Ganoderma pfeifferi* Bres. (1889), Bakrenasta položčenka, kategorija ogroženosti: V

39. *Geoglossum cookeanum* Nannf. (1942), Puhasti jezik, kategorija ogroženosti: I
40. *Geoglossum fallax* E.J.Durand (1908), Varljivi jezik, kategorija ogroženosti: I
41. *Geoglossum glutinosum* Pers. (1796), Lepljivi jezik, kategorija ogroženosti: I
42. *Gomphus clavatus* (Pers.) Gray (1821), Čokata žilolistka, kategorija ogroženosti: R
43. *Grifola frondosa* (Dicks.) Gray (1821), Velika zraščenka, kategorija ogroženosti: R
44. *Gyrodon lividus* (Bull.) Fr. (1838), Navadni jelšar, kategorija ogroženosti: R
45. *Gyromitra esculenta* (Pers.) Fr. (1849), Pomladanski hrček, kategorija ogroženosti: R
46. *Gyromitra gigas* (Krombh.) Cooke (1878), Orjaški hrček, kategorija ogroženosti: E
47. *Gyromitra parma* (J.Breitenb. & Maas Geest.) Kotl. & Pouzar (1974), Ščitasti hrček, kategorija ogroženosti: E
48. *Gyroporus castaneus* (Bull.) Quél. (1886), Rjavi bledotrosnik, kategorija ogroženosti: R
49. *Gyroporus cyanescens* (Bull.) Quél. (1886), Modreči bledotrosnik, kategorija ogroženosti: R
50. *Hapalopilus croceus* (Pers.) Donk (1933), Žafranasti mehkopor, kategorija ogroženosti: E
51. *Hericium alpestre* Pers. (1825), Jelkov bradovec, kategorija ogroženosti: R
52. *Hericium coralloides* (Scop.) Pers. (1794), Korlasti bradovec, kategorija ogroženosti: V
53. *Hericium erinaceus* (Bull.) Pers. (1797), Resasti bradovec, kategorija ogroženosti: R
54. *Hydnellum aurantiacum* (Batsch.) P. Karst. (1879), Oranžna ježevka, kategorija ogroženosti: R
55. *Hydnellum caeruleum* (Pers.) P. Karst. (1879), Višnjeva ježevka, kategorija ogroženosti: R
56. *Hydnellum compactum* (Pers.) P. Karst. (1879), Klena ježevka, kategorija ogroženosti: I
57. *Hydnellum suaveolens* (Scop.) P. Karst. (1879), Vonjava ježevka, kategorija ogroženosti: V
58. *Hygrocybe aurantiosplendens* R. Haller Aar.(1954), Oranžnordeča vlažnica, kategorija ogroženosti: I
59. *Hygrocybe calyptriformis* (Berk. & Broome) Fayod (1889), Rožnata vlažnica, kategorija ogroženosti: V
60. *Hygrocybe citrinovirens* (J.E.Lange) Jul. Schaeff. (1947), Zelenkasta vlažnica, kategorija ogroženosti: I
61. *Hygrocybe colemanniana* (A. Bloxam) P.D.Orton & Watling (1969), Rjava vlažnica, kategorija ogroženosti: I
62. *Hygrocybe fornicata* (Fr.) Singer (1951), Oblokasta vlažnica, kategorija ogroženosti: I
63. *Hygrocybe glutinipes* (J.E.Lange) R. Haller Aar.(1956), Sluzobetna vlažnica, kategorija ogroženosti: I
64. *Hygrocybe helobia* (Arnolds) Bon (1976), Močvirska vlažnica, kategorija ogroženosti: I
65. *Hygrocybe ingrata* J.P.Jensen & F.H.Møller (1945), Zavržena vlažnica, kategorija ogroženosti: I
66. *Hygrocybe intermedia* (Pers.) Fayod (1969), Modrikasta vlažnica, kategorija ogroženosti: V
67. *Hygrocybe irrigata* (Pers.) Bon (1976), Orošena vlažnica, kategorija ogroženosti: I

68. *Hygrocybe lacmus* (Schumach.) P.D.Orton & Watling (1889), Rožnata vlažnica, kategorija ogroženosti: V
69. *Hygrocybe nitrata* (Pers.) Wünsche (1877), Klorova vlažnica, kategorija ogroženosti: I
70. *Hygrocybe ovina* (Bull.) Kühner (1926), Ovčja vlažnica, kategorija ogroženosti: R
71. *Hygrocybe pratensis* (Pers.) Bon (1976), Travniška vlažnica, kategorija ogroženosti: I
72. *Hygrocybe punicea* (Fr.) P.Kumm. (1871), Velika vlažnica, kategorija ogroženosti: I
73. *Hygrocybe quieta* (Kühner) Singer (1951), Zažetotrosna vlažnica, kategorija ogroženosti: I
74. *Hygrocybe spadicea* (Scop.) P.Karst (1879), Planinska vlažnica, kategorija ogroženosti: I
75. *Hygrocybe splendidissima* (P.D.Orton) M.M.Moser (1967), Bleščeča vlažnica, kategorija ogroženosti: I
76. *Hygrocybe vitellina* (Fr.) P.Karst (1879), Rumenjačna vlažnica, kategorija ogroženosti: I
77. *Hygrophorus camarophyllus* (Alb. & Schwein.) Dumée, Grandjean & Maire (1912), Švedska polževka, kategorija ogroženosti: R
78. *Hygrophorus capreolarius* Kalchbr., Vinska polževka, kategorija ogroženosti: R
79. *Hygrophorus speciosus* Peck (1878), Lepa polževka, kategorija ogroženosti: R
80. *Hymenochaete cruenta* (Pers.) Donk (1959), Rdeča usnjevka, kategorija ogroženosti: K
81. *Lactarius lilacinus* (Lasch) Fr. (1838), Lilasta mlečnica, kategorija ogroženosti: V
82. *Lactarius musteus* Fr. (1838), Moštna mlečnica, kategorija ogroženosti: V
83. *Laricifomes officinalis* (Vill.) Kotl. & Pouzar (1957), Lekarniška macesnovka, kategorija ogroženosti: E
84. *Leccinum crocipodium* (Letell.) Bresinsky & Manfr. Binder (2003), Žlahtni dedek, kategorija ogroženosti: I
85. *Leccinum holopus* (Rostk.) Watling (1960), Beli ded, kategorija ogroženosti: R
86. *Leccinum thalassinum* Pilat & Dermek (1974), Modrinasti ded, kategorija ogroženosti: V
87. *Leptoporus mollis* (Pers.) Quél. (1886), Mehka skutovka, kategorija ogroženosti: K
88. *Leucopaxillus macrorhizus* (Lasch) Sacconi & Lazzari (1980), Glavata velepodvihanka, kategorija ogroženosti: R
89. *Leucopaxillus tricolor* (Peck) Kühner (1926), Tribarvna velepodvihanka, kategorija ogroženosti: R
90. *Mitrula paludosa* Fr. (1816), Močvirska kapica, kategorija ogroženosti: K
91. *Phylloporus rhodoxanthus* (Schwein.) Bres. (1900), Rdeči prekatnik, kategorija ogroženosti: R
92. *Phyllotopsis nidulans* (Pers.) Singer (1936), Gnezdasti listar, kategorija ogroženosti: E
93. *Pluteus hispidulus* (Fr.) Gillet (1876), Čopasta ščitovka, kategorija ogroženosti: K
94. *Polyporus umbellatus* (Pers.) Fr. (1821), Hrastov luknjičar, kategorija ogroženosti: R
95. *Porphyrellus porphyrosporus* (Fr. & Hök) E.-J. Gilbert (1931), Navadni porfirnik, kategorija ogroženosti: R
96. *Pseudoinonotus dryadeus* (Pers.) T.Wagner & M.Fisch. (2001), Roseči luknjevec, kategorija ogroženosti: V
97. *Pseudoplectania vogesiaca* (Pers.) Seaver (1928), Vogeška polpletanka, kategorija ogroženosti: R
98. *Pycnoporellus fulgens* (Fr.) Donk (1971), Bliskov gostoluknjičar, kategorija ogroženosti: R

99. *Russula rhodopoda* Zvára (1927), Rdečebetna golobica, kategorija ogroženosti: R
100. *Russula seperina* Dupain (1913), Istrska golobica, kategorija ogroženosti: V
101. *Russula zvarae* Velen. (1922), Zvarova golobica, kategorija ogroženosti: K
102. *Sarcodon joeides* (Pass.) Battaille (1924), Nenavadni ježevec, kategorija ogroženosti: V
103. *Suillus flavidus* (Fr.) J. Presl (1846), Rumena lupljivka, kategorija ogroženosti: V
104. *Suillus tridentinus* (Bres.) Singer (1945), Tridentinska lupljivka, kategorija ogroženosti: R
105. *Tricholoma apium* Jul. Schäff. (1925), Začimbena kolobarnica, kategorija ogroženosti: R
106. *Tricholoma caligatum* (Viv.) Ricken (1914), Krokodilja kolobarnica, kategorija ogroženosti: R
107. *Tricholomopsis gonioporum* (Bres.) Guzman ex T.J. Baroni (1982), Navadna križnotrosnica, kategorija ogroženosti: R
108. *Verpa bohemica* (Krombh.) J. Schroet. (1893), Češki smrčkovec, kategorija ogroženosti: I
109. *Verpa digitaliformis* Pers. (1822), Poveznjeni smrčkovec, kategorija ogroženosti: K
110. *Vibrissea truncorum* (Alb. & Schwein.) Fr. (1822), Oranžna potočka, kategorija ogroženosti: K
111. *Volvariella bombycina* (Schaeff.) Singer (1951), Svilasta nožničarka, kategorija ogroženosti: R

Kategorije ogroženosti IUCN (1978):

E (Endangered) - prizadeta vrsta. V to skupino sodijo najbolj ogrožene vrste. Njihova številčnost upada in ob nadaljevanju vzrokov ogroženosti lahko izumrejo.

V (Vulnerable) - ranljiva vrsta. Ranljive vrste so sestavni del biotopov, katerih ekološko ravnotežje je občutljivo že na manjše človekove vplive (npr. mrazišča, močvirja, topli izviri, barja). Z neprimernim poseganjem v biotop lahko posredno uničimo glive.

R (Rare) - redka vrsta. Glive, ki niso neposredno ogrožene, njihovo pojavljanje pa je zanesljivo v največ petih kvadrantih srednjeevropskega kartiranja velikost kvadranta je 5,8 x 5,6 km; (v Sloveniji je 613 kvadrantov), obravnavamo kot redke. Kadar ugotovimo, da so ogrožene, jih uvrstimo v eno od prejšnjih kategorij, sicer pa njihovo številčnost le spremljamo, da smo ob dejanski ogroženosti pripravljeni za varstveno ukrepanje.

K (Insufficiently Known) - nezadostno znana vrsta. Pomožna kategorija, ki vključuje vrste, za katere obstaja možnost, da pripada eni izmed kategorij ogroženosti, vendar je na razpolago premalo podatkov za zanesljivo varstveno opredelitev. V to skupino so uvrščene vrste, za katere je na razpolago premalo podatkov za opredelitev ogroženosti.

I - (Indeterminate) neopredeljena vrsta. Kategorija ogroženosti v katero se uvrstijo vrste, za katere se domneva, da so ogrožene na območju Slovenije, vendar je na razpolago premalo podatkov, da bi jih lahko uvrstili v eno od kategorij ogroženosti, navedenih zgoraj.

4. KODEKS NABIRALCEV IN PROUČEVALCEV SAMONIKLIH GLIV MIKOLOŠKE ZVEZE SLOVENIJE

SPLOŠNE DOLOČBE

- Nabiraj glive po zakonskih predpisih (drži se predpisov).
- Škoda, ki jo povzročiš na rastlinstvu, podrasti, zemlji in drugih gozdnih oblikah, naj bo minimalna.
- Izogibaj se premikanju odpadlega lesa v gozdu, razen če je to nujno potrebno za pravilno določitev glive.
- Poskušaj določiti čim več gliv na licu mesta, da jih ni potrebno odnašati (odtujevati) iz gozda.
- Stari gozdovi so običajno bogati z različnimi vrstami gliv in morda vsebujejo tudi kakšne redke primerke. Zato nameni tem predelom posebno pozornost.
- V lastniških gozdovih lastnika gozda obvesti o namenu tvojega obiska.

NABIRANJE GOB ZA HRANO

- Zavedaj se, da so nekatere gobe zelo strupene, strupene ali neužitne in lahko povzročijo hude zastrupitve. Zato nabiraj le tiste gobe, ki jih zelo dobro poznaš in jih lahko uporabiš za hrano.
- Ne nabiraj gob, ki jih ne nameravaš uporabiti za uživanje.
- Spoštuj in varuj ostale vrste gliv, vključno s strupenimi vrstami.
- Ne nabiraj redkih in zavarovanih vrst gliv.
- Nabiraj le najbolj pogoste in množične vrste gob in le tolikšno količino kot jo lahko porabiš ti sam.
- Upoštevaj zakonske predpise, ki določajo, da lahko v enem dnevu nabereš le dva (2) kilograma gob in eno (1) gobo poljubne teže.
- Ne nabiraj premladih primerkov gob (gumbkov – nerazvite trosovnice). Daj gobam čas, da se razvijejo, dozori in otrosijo in dale ti bodo še večje in še več primerkov za uživanje (hrano).
- Na nekaterih področjih je nabiranje gob za hrano (uživanje) prepovedano. Zato se vedno vnaprej prepričaj, ali ni področje, kjer boš nabiral, zavarovano.

NABIRANJE GLIV ZA PROUČEVANJE

- Pogosto je potrebno nabiranje gliv v znanstvene namene. Prepoznavanje in proučevanje je pomembno za naše nadaljnje spoznavanje gliv in za njihovo bodočo zaščito (zaščito v prihodnosti).
- Nabiraj minimalno količino primerkov gliv za proučevanje, le toliko, kot je potrebno za popis in zanesljivo določitev (determinacijo).
- Glive so priljubljene in razveseljujejo ljudi s svojo lepoto in zanimivostjo. Vendar, ne nabirajte primerkov le zaradi njihovega zunanjšega izgleda.
- Zabeleži točno lokacijo, naravno okolje (habitat) in datum najdbe redkih in redkejših vrst gliv.
- Če imaš dovoljenje za znanstveno nabiranje gliv (npr. nabiranje v zaščiteneh območjih), ne izkoriščaj le-tega v osebne ali celo komercialne namene.
- Sodeluj in posreduj podatke v podatkovno bazo MZS, obdrži le en primerek (eksikat) za svojo mikotečno zbirko (mikoteka, fungarij, herbarij).

5. ZNAČILNOSTI GLIV

Živa bitja so razdeljena v več skupin organizmov, ki jim pravimo kraljestva (*Regnum*). Glive (*Fungi, Mycota*) so visoko specializirana živa bitja, ki niso rastline, živali, bakterije ali protisti. Uvrščamo jih v skupino večceličnih organizmov, ki imajo v celicah jedro (evkarionti).

Glive nimajo plastidov (organel v rastlinskih celicah, udeleženi v sintezi in skladiščenju pomembnih spojin) in ne vsebujejo listnega zelenila (klorofila). Zato niso sposobne, tako kot rastline, iz sončne svetlobe sintetizirati organske snovi iz anorganskih, ampak si morajo hrano črpati iz okolja. Hranijo se z razkrajanjem in vsrkavanjem (absorbiranjem) hrane skozi celično steno. Organizme, ki energijo pridobivajo iz energijsko bogatih organskih molekul, ki jih zaužijejo, imenujemo heterotrofni organizmi.

Glive ne oblikujejo tkiv, telo ni razčlenjeno v steblo, liste in korenine, torej je steljka (talus).

Glive so posebna vrsta živih bitij, bolj podobne živalim kot rastlinam, saj je celična stena gliv iz hitina, kar je značilno za žuželke. Tako kot živali, glive za življenje potrebujejo kisik, presnovni izloček pa je ogljikov dioksid. Nekatere vrste gliv vsebujejo tudi protein kolagen, ki je sicer značilen za živalske organizme.

Opisanih je približno 100.000 vrst gliv. Ocenjujejo, da je na svetu približno 1.5 do 2 milijona vrst gliv, v Sloveniji približno 15.000 vrst gliv.

5.1 KAJ JE GLIVA IN KAJ GOBA?

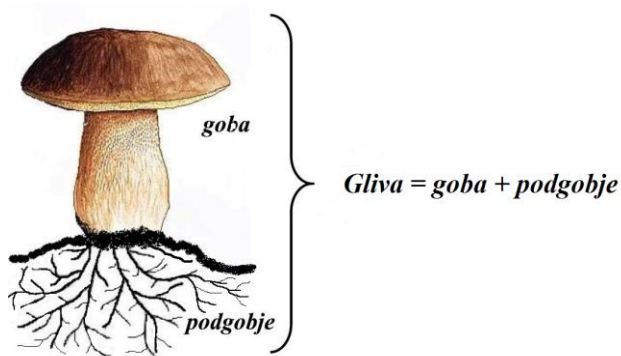
Glive moramo obravnavati kot celoto in sicer podgobje (micelij), ki v ustreznih razmerah oblikuje razmnoževalne organe (trošišča, trosnjake).

Goba je zgolj zunanji, vidni del organizma, trosnjak, kjer nastajajo trosi ali spore. Trosi služijo za razmnoževanje in nastajajo bodisi na spolni način (mejoza) ali nespolni način (vegetativno).

Glive običajno oblikujejo eno vrsto spolnih trošišč (teleomorf) in eno ali več oblik nespolnih trošišč (anamorf). Pojav, da ima določen organizem (ena vrsta!) več razmnoževalnih oblik imenujemo pleomorfizem.

Glivo kot biološko enoto imenujemo holomorf (teleomorf + en ali več anamorfov). Vsaka oblika trošišč ima lahko veljavno znanstveno ime in zato jo lahko uvrščamo v različne višje taksonomske enote.

Goba je namenjena razmnoževanju v tleh, pod listjem, v podrastih, v trohnečem lesu,... V različnih razkrajajočih se organskih snoveh ali v skorji dreves pa je nevidni in obsežnejši del organizma, sestavljen iz drobnih razvejanih nitk, imenovanih hife in ta del imenujemo podgobje ali micelij.

Zaradi velikega pomena gliv so z Uredbo o zavarovanih prosto živečih vrstah gliv (Ur.l. RS, št. 58/2011) nekatere vrste gliv zaščitene. Zaradi velike ogroženosti je zavarovanih čez 40 vrst gliv, pri katerih je prepovedano nabiranje nadzemskih delov gliv - gob. Prepovedano pa je tudi uničevati podzemski del glive - podgobje.

5.2 PREHRANJEVANJE GLIV

Vse glive potrebujejo za svoje življenje organske snovi, ki jih same ne morejo proizvesti in si jih morajo zato na različne načine priskrbeti. Glede na način prehranjevanja razvrščamo glive v tri skupine:

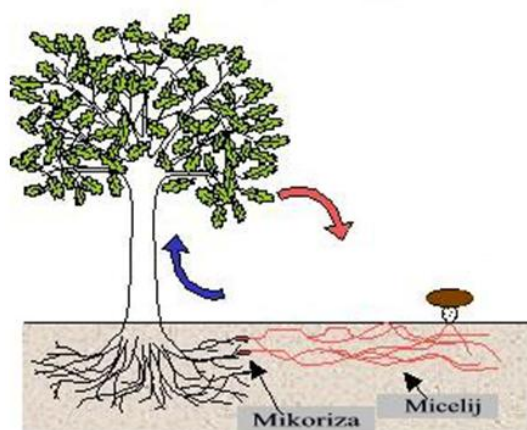
- Zajedalke (parazitske glive); zajedajo žive rastline in iz njih črpajo hranilne snovi ter so tako neposredno udeležene v presnovi živih organizmov. Zaradi različnih načinov parazitiranja začne gostitelj odmirati. Zelo znane parazitske glive so mraznice (štorovke).

- Gniloživke (saprofitske glive); hranijo se z odmrli ali razpadajočimi organskimi ostanki. Z izločanjem encimov v substrat, v katerem se razraščajo, odmrle organske snovi razkrajajo. V manjše molekule razgrajujejo predvsem celulozo in hemicelulozo, redkeje tudi lignin. Te molekule nato resorbirajo. Ena bolj znanih saprofitskih gliv je užitni nazobčanec (šitake).

- Soživke (simbiotske glive); živijo v simbiozi oz. sožitju z drugimi organizmi. V primeru simbioze z drevesom (mikoriza) gliva obrašča in prodira v korenine drevesa. Z drevesom si izmenjuje hranilne snovi in zato oba bolje uspevata. Glive drevesu preskrbijo mineralne snovi, prejemajo ogljikove hidrate in druge snovi, ki jih glive ne proizvajajo. Zelo znana skupina mikoriznih gliv so gobani (jurčki).

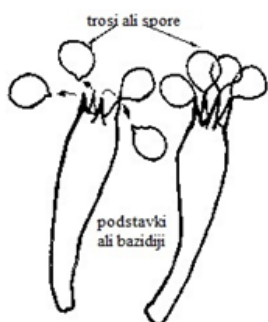
6. DOLOČANJE (DETERMINACIJA) GLIV

Vsaj tisoč različnih vrst gob lahko ločimo s prostim očesom, brez mikroskopa, reagentov in drugih pomagal, vendar je zanesljiva identifikacija mogoča samo z upoštevanjem vseh znakov, ki jih navajajo v determinacijskih ključih.

Za čim bolj zanesljivo determinacijo potrebujemo sveže in neočiščene primerke, različnih starosti, na katerih lahko vidimo vse značilnosti in podrobnosti od dnišča beta do vrha trosnjaka. Pri določanju je pomembno tudi rastišče in letni čas nabiranja. Prav tako je pomemben način rasti, saj lahko rastejo posamično, skupinsko, šopasto, iz enega dnišča itd. Lahko rastejo v kolobarjih, polkrogih, krogih ali prekrivajo vso površino. Pomembna je tudi značilnost tal, rast dreves in rastlinja na rastišču, nadmorska višina rastišča ter podnebne razmere.

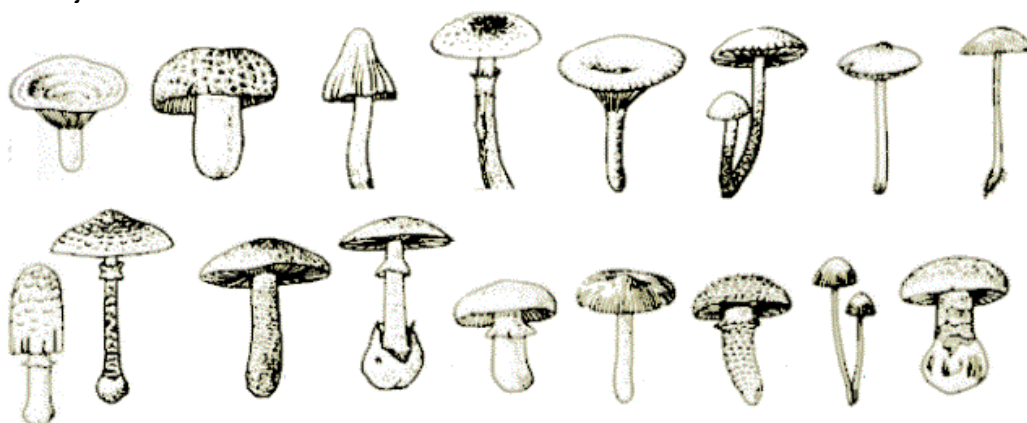
6.1 PROSTOTRONICE

Pri prostotrosnicah (*Basidiomycetes*) se trosi ali spore oblikujejo na t.i. podstavkih (bazidijih) in ko dozori, se sprostijo. Raznaša jih veter, živali, človek. Del trosnjaka, kjer se razvijajo bazidiji, imenujemo trosovnica.

Prostotrosnice okvirno lahko razdelimo glede na obliko trosovnice.

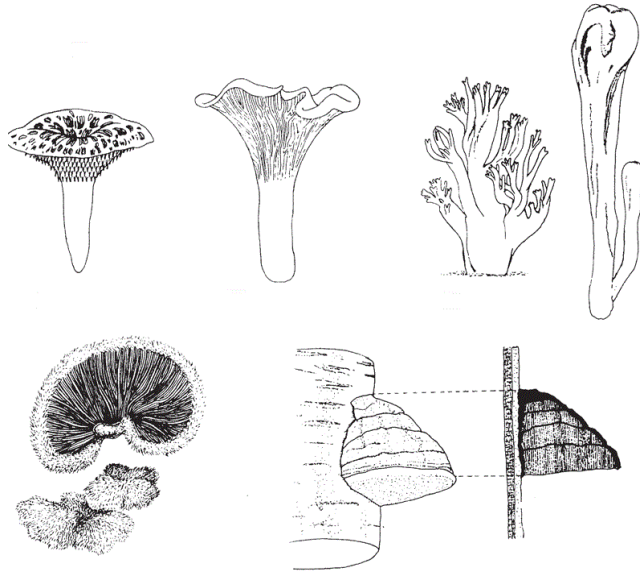
Trosnjaki z lističasto trosovnico:

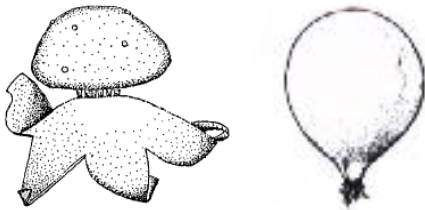
Trosnjaki s cevasto trosovnico:

Trosnjaki z nelističasto obliko trosovnic:

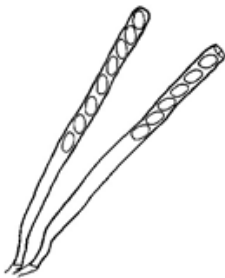
Trosnjaki s trebušasto trosovnico:

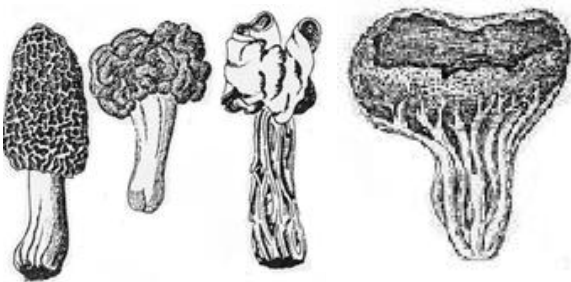
6.2 ZAPRTOTROSNICE

Pri zaprtotrosnicah (*Ascomycetes*) trosi zorijo v mešičkih oz. askih.

trosi →

Nekaj oblik trosovnic na trosnjakih zaprtotrosnic:

7. KLASIFIKACIJA GLIV

Klasifikacija (v biologiji uvrščanje organizmov v sistem) in nomenklatura (dodeljevanje znanstvenih imen organizmom) sta poddisciplini sistematike, ki proučuje sorodnosti med organizmi, procese evolucije in uvrščanje organizmov v sistem.

Slovenska vrstna imena so oblikovana po značilnostih kot so: barva, čas rasti, oblika rasti, oblika trosov, velikost, sožitje z rastlinami, kraj rasti, po najditelju,...

Tudi rodovna imena so nastala podobno, veliko pa jih je vzetih iz ljudskega izročila. Dajanje rodovnih imen po značilnostih je problematično, kajti zelo težko je za cel rod določiti isto značilnost (npr. koprenke so dobile ime po kopreni - pajčevini, ki varuje trosovnico) in jo opisati z eno besedo (goban - splošno po imenu goba, kar ustreza tudi ostalim glivam).

Tudi latinska imena so sestavljena podobno. Nastajajo iz latinskih besed in grških besed, ki so latinizirana. Veliko slovenskih imen je nastalo s prevodom iz latinščine in tudi nemščine ter italijanščine (bližnje države, ki so imele oblast tudi nad našim ozemljem).

Za slovenska in latinska imena je značilno dvotirno poimenovanje za posamezno vrsto. Prvi del imena nam predstavlja rod (goban - *Boletus*), druga pa vrsto (žametasti - *erythropus*), torej žametasti goban je *Boletus erythropus*.

7.1 OSNOVNE SKUPINE V KLASIFIKACIJI GLIV

- Nadkraljestvo - evkarionti (*Eukarya*)
- Kraljestvo (*Regnum*) – glive (*Fungi*)
- Deblo (*Phylum*) - tipična končnica za deblo je *mycota*
- Razred (*Classis*) - tipična končnica za razred je *mycetes*
- Red (*Ordo*) - tipična končnica za red je *ales*
- Družina (*Familia*) - tipična končnica za družino je *aceae*
- Rod (*Genus*) - /
- Vrsta (*Species*) - /

Primer klasifikacije za vrsto žametasti goban (*Boletus erythropus*):

- Deblo   Basidiomycota
- Razred   Basidiomycetes
- Red   Boletales
- Družina   Boletaceae
- Rod   Boletus
- Vrsta   *Boletus erythropus* Pers. (1796) (Letnica objave po kodeksu ni obvezna, v zadnjem času pa letnico priporočajo)

8. OPISI GLIV IZ OBVEZNEGA SEZNAMA

1. Travniški kukmak (*Agaricus campestris*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: najraje uspeva na pašnikih in travnikih, sprva je ves bel, ko pa zastiralce odpade, postanejo lističi temno rjavi. Obstaja veliko različkov in podobnih vrst kukmakov.

KLOBUK: 3-10 cm, bel, rjavkast, rumenkast ali rdečkast, sprva polkrožen, izbočen, kasneje zravn, gladek ali nekoliko luskat, v sušnem obdobju površinsko razpoka.

BET: 3-8 x 1-2 cm, valjast, poln, nikoli daljši od širine klobuka, včasih proti dnišču ožji ali odebeljen, gladek, bel, viseč obroček hitro odpade, na spodnji strani pa je nekoliko luskat. Redko rumeni proti dnišču.

TROSOVNICA: lističi so sprva beli in gosti, z dozorevanjem trosov postajajo vse bolj obarvani, najprej rožnati, kasneje rjavi in končno temno rjavi, skoraj črni.

MESO: belo, redko nekoliko rdečkasto nad lističi in v dnišču beta, prijetnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: raste na gnojenih tleh s hlevskim gnojem, na pašnikih in travnikih, posamično ali v velikih skupinah, od začetka poletja pa vse do pozne jeseni, precej pogost. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: užitna, vsestranska, odlična, če gobe naberemo v čistem okolju.

2. Karbolni kukmak (*Agaricus xanthodermus*)

Avtor posnetka: Anton Poler

ZNAČILNOST: s svojo belo barvo, trapezasto obliko klobuka v prerezu, pri drgnjenju pa z izrazito porumenitvijo dnišča beta ter z neprijetnim vonjem po karbolu oz. črnilu je karbolni kukmak pravzaprav nezamenljiv.

KLOBUK: 8-10 (15) cm, mlad v prerezu trapezast, kasneje izbočen s sploščenim osredjem, končno plosko zravnano, površina gladka, brez sijaja, včasih s temnejšo sredino, v starosti včasih rahlo vlaknasto natrgan, rob dolgo podvihan, mestoma ovešen z ostanki bele ovojnice.

TROSOVNICA: lističi so mladi blede in kasneje temneje rožnati, v starosti temno škrlatno rjavi, gosti, prosti, z gladko ostrinko.

BET: 8-10 (15) x 1-2 (2.5) cm, valjast, v dnišču gomoljasto odebeljen, mlad poln, kasneje votel, površina pod obročkom je bela, lahko podolžno vlaknasta, nad obročkom belkasta do mesnato rožnata, gladka, obroček je bel, kožnat in viseč, debel, spodaj rjavkasto in vlaknasto natrgan, na ranjenih mestih rumeni celoten trosnjak, še posebej močno pa porumeni dnišče beta, tako po površini kot v notranjosti.

MESO: belo, v prerezu se obarva rumeno, debelo mesnato, z vonjem po karbolu ali črnilu, predvsem pri kuhanju, je rahlo zoprnega okusa.

RASTIŠČE: raste večinoma v skupinah, redkeje posamično v vrtovih, parkih, v grmovju, na travnikih, pogost. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: strupena.

3. Ovčji mesnatovec (*Albatrellus ovinus*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: je nepravilne oblike, običajno ima stranski bet ali pa je več klobučkov zraščeni skupaj, belkaste barve z rumenimi lisami, površina pa rada močno razpoka.

KLOBUK: 6-12 cm, sprva izbočen, nato zravn, nepravilno loputast, večkrat zraščeni s sosednjimi klobuki, bel, poprhnjen, na temenu je zeleno rjavkast, star s citronasto rumenimi lisami in v suši močno razpoka.

TROSOVNICA: belkasta, cevke so kratke in se polagoma spuščajo po betu navzdol, bele, drobne luknjice na pritisk citronasto porumenijo.

BET: 2-5 x 1-2 cm, kratek, nepravilen ali valjast, proti dnu je močno zožen, nikoli ni v sredini klobuka, bel, drobno luskat, star pa je rumeno lisast.

MESO: sprva belo, nato rumenkasto, trdo, lomljivo, prijetnega vonja in okusa, ki spominja na mandlje.

RASTIŠČE: raste najpogosteje v višinskih iglastih gozdovih, v velikih skupinah, od poletja do pozne jeseni, zelo pogosto. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: užitna, dobra in vsestranska, v izjemnih primerih je užiten tudi surov, najboljši pa je vloženi v kis.

4. Knežja mušnica (*Amanita caesarea*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: ena najlepših evropskih mušnic z oranžno rdečim svetlečim klobukom, zlato rumenimi lističi in betom, rumenkastim mesom in s široko belo jajčasto lupino, iz katere se razvije trosnjak. Raste v svetlih gozdovih in na travnatih parobkih listnatih gozdov v predelih z milejšim podnebjem, značilnim za vinorodne kraje. Če upoštevamo oranžno rdeč klobuk, rumenkaste lističe in bet, ki ima v dnušču prosto belo lupino, pod lističi pa viseče zastiralce, knežje mušnice ne moremo zgrešiti. Ima različna domača imena: žrdana, karželj, blagva, cesarska mušnica.

KLOBUK: 8-20 cm, sprva okrogel in obdan z belo lupino, kot jajce, ki pa kasneje na vrhu počni, da klobuček lahko pride na dan. Kmalu se dvigne nad lupino in sčasoma zravna. Površina je gladka, oranžno rdeča, le obrobje je žarkasto nažlebkano.

TROSOVNICA: rumenkasta, lističi so gosti in široki, ne dosejajo beta, prisotni so tudi vmesni lističi. Ostrinke so nekoliko kosmičaste.

BET: 8-15 x 1-2 cm, valjast, močan, sprva poln, kasneje zvočljen, na površini drobno puhast, rumen, z visečim rumenim zastiralcem. Razširjeno dnušče je obdano z veliko belo lupino.

MESO: belo, pod kožico klobuka rumeno, prijetnega vonja in okusa. Pri razpadanju oddaja vonj po gnilih jajcih.

RASTIŠČE: najdemo jo na revnih apnenčastih tleh, pod listavci, zlasti pod kostanji in bukvami, v toplih poletnih dneh in v jeseni, posamično ali v raztresenih skupinah. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: užitna, a je ne pobiramo, ker je ZAŠČITENA. Goba je tudi na Rdečem seznamu gliv!

5. Podaljšana mušnica (*Amanita excelsa*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: raste že pred drugimi mušnicami, pozno spomladi pa vse do zime in je podaljšana oblika čokate mušnice (*Amanita spissa*), ki je bolj šibka in na klobuku sivorjava, enake barve so tudi kosmiči (na betu pod obročkom), gladko in zadebeljeno dnišče pa se korenasto konča.

KLOBUK: do 15 cm, sprva polkrožen, mesnat, včasih robusten, nato se izbočeno zravna, na površini je pepelno siv ali sajasto rjavkast, prekrit s svetlosivimi krpami, star pa je gol in ima gladko obrobje!

TROSOVNICA: lističi so beli, gosti, široki, zoženi proti betu in se ga ne dotikajo.

BET: 15 x 2 cm, valjast in včasih zelo dolg, gladek, bel in ima na gornji strani nažlebkan obroček, proti dnišču je širši in rahlo kosmičast.

MESO: belo, z vonjem po surovem krompirju in z okusom po redkvici.

RASTIŠČE: raste v bukovem ali mešanem gozdu, posamično ali po dve skupaj, kar precej pogosto, od pozne pomladi do zime. Čas rasti: -V-VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna in za mnoge zelo cenjena.

6. Rdeča mušnica (*Amanita muscaria*)

Avtor posnetka: Anton Poler

ZNAČILNOST: v začetku bela hrapava kepa s širšim dniščem, ki se pri nadaljnji rasti napne in površinsko razpoka v piramidaste krpice, na rdeči gladki podlagi, ki pa jih pri vseh različnih ni. Razprte gobe so lahko orjaške, na visokem betu imajo kožast obroček.

KLOBUK: 8-20 cm, polkrožen, mesnat, nato zravnani in proti koncu z navzgor zavihanimi robovi, površina je rdeča in gladka, z belimi pikami, ki jih pogosto odplakne dež.

TROSOVNICA: lističi so beli ali rahlo rumenkasti, široki in gosti, z vmesnimi lističi ter se ne dotikajo beta.

BET: 10-25 x 1-3 cm, valjast, bel, proti dnišču širši, rahlo gomoljasto dnišče obdaja razcefran ostanek ovojnice, zastiralce je široko, belo in rahlo rumenkasto, star bet se zvotli.

MESO: belo, pod kožico klobuka rumeno, brez posebnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: raste v vseh gozdovih, od poletja do prvega snega, pogosta. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: strupena. Zastrupitev je podobna pegasti mušnici (*Amanita pantherina*), povzroča panterinski sindrom - zastrupitev živčnega sistema, s kratkim inkubacijskim časom.

7. Panterjeva mušnica (*Amanita pantherina*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: sprva bela kepica, obdana s krhko lupino, ki pri nadaljnji rasti razpoka v drobne krpice ali pike, ki ostanejo prilepljene na površino klobuka tudi, ko je ta razprt, zravnani ali star. Obroček se z rastjo gobe spušča na sredino beta, dnišče pa je obdano z več obročki raztrgane lupine ali veluma.

KLOBUK: 6-12 cm, polkrožno zaokrožen, rjav, z belimi pikami, ki se z rastjo razmikajo in so pri razprtih gobi redke. Obrobje je radialno nažlebkano, predvsem pri starih primerkih.

TROSOVNICA: lističi so beli, neenakomerno dolgi in široki, ki so precej gosti in se ne dotikajo beta.

BET: 6-16 x 0.6-1.5 cm, bel, gladek, valjast, z gladkim obročkom v sredini, proti gomoljastemu dnišču nekoliko debelejši, obdan z natrganimi obročki ovojnice, star bet se zvotli.

MESO: mehko, belo, s sladkobnim vonjem, ki postane neprijeten pri starih primerkih, milega in neopredeljivega okusa.

RASTIŠČE: raste v listnatem in iglastem gozdu, od poletja do prvega snega, precej pogosta. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-XI-XII-

UPORABNOST: strupena, srednje nevarna, zlasti za otroke, povzroča panterinski sindrom - zastrupitev živčevja, s kratkim inkubacijskim časom, zaužita v večjih količinah in brez zdravniške pomoči lahko povzroči smrt.

8. Zelena mušnica (*Amanita phalloides*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: sprva kroglasta kepica, ovita v gladko, belo, kožasto lupino ali velum, ki pri nadaljnji rasti na vrhu počne, iz razpoke pa se dvigne polkrožen klobuk na dolgem betu. Na njem je pod lističi kožast obroček ali zastiralce, gomoljasto dnišče pa obdaja lupina.

KLOBUK: 5-15 cm, polkrožen, nato zravnane, na kraju z dvignjenim robom, vraščeno vlaknatega videza, bel, zelenkast ali rumeno zelen, na robu svetlejši in gladkega videza. Zlahka ločljiv od beta.

TROSOVNICA: je na spodnji strani klobuka, sestavljena iz lističev, ki so beli ali rahlo zelenkastega nadiha, gosti, široki, neenako dolgi in prosti pri betu.

BET: 5-15 x 1-2 cm, raven, valjast, proti lističem nekoliko ožji, bel, pod visečim obročkom marogasto vzorčast, z bolj grobo strukturo proti zadebeljenemu dnišču, katero obdaja prosta lupina. Star se zvotli.

MESO: belo, rahlo vlaknato, s sladkobnim vonjem in dokaj prijetnim okusom.

RASTIŠČE: pod različnim drevjem, najraje pod hrasti in kostanji, od poletja do pozne jeseni, v skupinah in posamično. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: smrtno strupena. Potrebna je skrajna previdnost pri nabiranju golobic (*Russula*), kukmakov (*Agaricus*), kolobarnic (*Tricholoma*) in drugih podobnih gob. Pri Zelenu mušnici je pomembna kombinacija - lupina in obroček.

9. Rdečkasta mušnica (*Amanita rubescens*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: spoznamo jo po sivih krpicah na klobučku, gladkem obrobju, nažlebkane zastiralcu, predvsem pa po rdečem mesu, zlasti v dnišču beta in na razjedah od črvov.

KLOBUK: 5-15 cm, sprva polkrožen, močno hrapav zaradi prilepljenih ostankov sivega ovoja, nato izbočen in končno zravnčan, pri širjenju bolj ali manj rjavkastega klobuka se pike ovoja razmikajo, še posebno na gladkem obrobju, na ranjenih mestih rdeči.

TROSOVNICA: lističi so beli, gosti, široki, z vmesnimi lističi, ki ne dosežajo beta, na ranjenih mestih pordečijo.

BET: 5-15 x 1-2 cm, valjast, poln, star je votel, gladek, bel ali rjavkast, na razširjenem dnišču je vinsko rdečkast, star opasan z razpokanim robom, belkasto zastiralce je viseče, na zgornji strani nažlebkano in pri žoltovenčni obliki (forma annulosulphurea) rumeno obrobljeno.

MESO: nežno, belo, trdo, na prerezu pordeči, nima nobenega značilnega vonja ali okusa.

RASTIŠČE: raste pod iglavci in listavci, zlasti v mešanem gozdu, od pozne pomladi pa vse do zime, zelo pogosta. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: pogojno užitna, dobro pečena ali kuhana je vsestransko uporabna, okusna in

cenjena. Surova je strupena! Na hitro pripravljene, premalo pregrete bisernice, so škodljive.

10. Koničasta mušnica (*Amanita virosa*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: sprva jajčasta kepica, ovita v belo kožasto lupino, ki kasneje na vrhu počí, iz razpoke pa požene nekoliko koničast klobuk, ki se nato dvigne na visokem, luskatem betu, z razcefranim obročkom, lupina pa ostane pri dnišču beta.

KLOBUK: 8-9 cm, kroglast, nato rahlo stožčast, končno razprt s topo grbo, tako da tudi star obdrži zvonasto obliko, običajno je po površini svilasto vlaknat, bel, redko je teme rjavo.

TROSOVNICA: je iz belih, gostih, širokih in vmesnih lističev, z ostanki ovojnice, ostrinka lističev je fino puhasta in se ne dotika beta.

BET: 8-15 x 0.6-1.5 cm, raven, valjast, proti lističem ožji, z raztrganim obročkom, pod njim volnat, vlaknato luskat, proti dnišču širši, z lupino obdanim gomoljem, star se zvotli.

MESO: belo, mehko, nežno, z vonjem po surovem krompirju, milega okusa.

RASTIŠČE: raste na kislih tleh, v vlažnih listnatih in iglastih gozdovih, od pomladi do pozne jeseni, redka. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: smrtno strupena. Enako kot zelena mušnica (*Amanita phalloides*), povzroča faloidni sindrom - pretežno zastrupitev jeter, z dolгим inkubacijskim časom.

11. Črnomekinasta mraznica (*Armillaria ostoyae*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: omenjeno štorovko spoznamo po belkastem obročku, ki je rjavo obrobljen, po bolj ali manj rjavem, luskatem klobučku, raste pa v jesenskem času na živem ali odmrlem lesu.

KLOBUK: 4-7 cm, polkrožen, s spodvitim robom, kmalu izbočeno razprt in zravn, z rahlo grbo na temenu, bolj ali manj rjav, s temnejšimi luskami na temenu, ki se vse bolj redčijo proti našleblkanemu obrobju.

TROSOVNICA: sprva bela, kasneje rjavkasta, pri starih gobah precej temna, lističi so srednje gosti, priraščeni na bet in z ostrinko potekajo nekoliko po betu navzdol.

BET: 5-12 x 1-1.5 cm, valjast, poln, proti dnišču nekoliko odebeljen, podobnih odtenkov kot klobuk, nad obročkom našlebljen, pod njim je kosmičast in temnejši v dnišču. Obroček je bel, rjavo obrobljen in včasih rumeno kosmičast.

MESO: belkasto, rjavkasto, nekoliko greneče in ima prijeten vonj.

RASTIŠČE: na štorih ali koreninah, včasih kot parazit, v velikih šopih, samo v jesenskem času, pogostno. Čas rasti: -IX-X-XI-XII-

UPORABNOST: pogojno užitna, surova ali premalo kuhana je škodljiva, sicer zelo okusna in cenjena za vlaganje v kis.

12. Kostanjasti goban (*Boletus badius*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: ima kostanjevo rjav klobuk, rjavkast bet, rumeno trosovnico, ki na pritisk močno pozeleni, meso pa ima prijeten vonj in okus.

KLOBUK: 5-15 cm, mesnat, polkrožen, sprva s podvihanim robom, nato se zravnja in postane blazinast, najprej je žametast, kmalu pa postane gladek, bolj ali manj rjav, star nekoliko obledi.

TROSOVNICA: je luknjičasta, sprva rumena, stara olivno rjava, cevke so dolge, pri betu zaokrožene in imajo sprva zelo drobne, belkaste luknjice, ki kmalu porumenijo, na pritisk pa močno pozelenijo.

BET: 5-10 x 1.5-4 cm, najprej trebušast, kmalu pa postane valjast, trd, včasih rahlo ukrivljen, gladek, podolžno črtast, bolj ali manj rjav, vendar nima mrežice.

MESO: belo, rumenkasto, pod kožico klobuka in v betu je rjavo, na prerezu pomodri, čvrsto, šele v starosti se zmehta, ima prijeten vonj in okus.

RASTIŠČE: raste najraje pod smrekami, posamično ali v skupinah, tudi v mešanih gozdovih, od poletja do pozne jeseni, pogosto. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: pogojno užitna, surova je škodljiva, kuhana ali pečena pa je zelo uporabna,

okusna, mlade gobe lahko vlagamo v kis.

13. Jesenski goban (*Boletus edulis*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: spoznamo ga po vlažnem, lepljivem klobučku, včasih je precej temno rjav, tako da je tudi meso pod kožico klobuka rdečkasto rjavo obarvano, redko pa je površina povsem gladka.

KLOBUK: 5-25 cm, polkrožen, izbočen, ko se zravnava, postane blazinast, rahlo gubast, bolj ali manj rjav, na obrobju svetlejši, vedno vlažen, lepljiv, pri starih primerkih je koža lupljiva.

TROSOVNICA: je iz cevčic in sprva belkasta, cevke so precej dolge, z lahkoto jih odluščimo od klobuka, sčasoma porumenijo in končno pozelenijo, enako se spreminjajo tudi luknjice, ki so sčasoma vedno večje.

BET: 5-12 x 2-6 cm, sprva trebušast, nato betičast, proti dnu je debelejši, pri starih gobah postane valjast, trd, poln, bolj ali manj rjav in prepleten z mrežico.

MESO: belo, na zraku postane rahlo rjavkasto, trdno, prijetnega vonja in okusa, pod kožico klobuka je rahlo obarvano.

RASTIŠČE: pod listavci in iglavci, posamično ali v skupinah, poleti, največ pa jeseni, pogosto. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: užitna, odlična, vsestranska goba, primerna tudi za sušenje.

14. Kraljevi goban (*Boletus regius*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: en naših najlepših gobanov z rožnato rdečim klobukom, živo rumeno trosovnico in betom, ki na pritisk ne pomodri in raste v svetlih, toplih, listnatih gozdovih, na apnenčastih tleh.

KLOBUK: 5-20 cm, mlad poloblast, pozneje blazinast, končno sploščen, ima rožnato rdeč klobuk, ki na pritisk in na prerezu ne spreminja barve, žametast, po površini včasih nekoliko pegast, v starosti gladek in udrt na ospredju, v suši pa svetlejši in razpokan, na rumeno rožnati osnovi nastanejo včasih različni rdeči toni, največkrat pa je svetlo češnjevo rdeč do temno vinsko rdeč, včasih celo lilasto do nekoliko vijoličasto obarvan, celo nekoliko rjavkast.

TROSOVNICA: cevke so 0.5-3 cm dolge, sprva svetlo rumene, citronasto do zlato rumene, pozneje olivno zelenkaste, prirasle k betu, luknjice sprva polne, goste, rumene kot cevke, na pritisk ne pomodrijo.

BET: 3-5 x 5-10 cm, valjast, zajeten, mesnat, v dnišču odebeljen, rumen, prekrit z rumeno mrežico, na dotik ne spremeni barve.

MESO: svetlo do živo rumeno, sprva čvrsto, kompaktno, pozneje mehko, pod kožico nekoliko rožnato rdečkasto, pri tleh nekoliko škrlatno do karminasto rdečkasto, je prijetnega in milega okusa, prijetno tudi diši, na prerezu se barvno ne spreminja.

RASTIŠČE: raste v svetlih, toplih, listnatih gozdovih na apnencu, pod bukvami, hrasti in gabri, med travo, v gričevnastem svetu, raste tudi v mešanem gozdu, posamično ali po dva skupaj, poleti in jeseni, razmeroma redko. V nekaterih letih je kar pogost, sicer pa zvest svojim rastiščem. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-

UPORABNOST: užitna, a je ne pobiramo, ker je ZAŠČITENA. Goba je tudi na Rdečem seznamu gliv!

15. Poletni goban (*Boletus reticulatus*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: od ostalih gobanov z belo trosovnico ga ločujemo po suhem, žametastem klobuku, ki v suši razpoka, običajno ima dolg bet, z belo ali rjavo mrežico in postane hitro črviv.

KLOBUK: 5-20 cm, najprej polkrožen z močno podvihanim robom, nato izbočen in zravn, blazinast, suh, žametastega izgleda, svetlo rjav, poredko temnejši, kožica ni lupljiva, v suši pa rada razpoka.

TROSOVNICA: je iz cev, najprej je bela, zgrajena iz navpičnih cev, luknjice so drobne, bele, nato rumene in končno olivno zelene, pri starih gobah postanejo večje, da lahko trosi lažje odpadajo.

BET: 7-15 x 2-5 cm, sprva trebušast, nato se razpotegne in postane betičast, valjast, včasih rahlo ukrivljen, proti vrhu ožji, belkast, svetlo rjavkast, z belo ali rjavo mrežico.

MESO: belo, mehkejše kot pri drugih gobanih, zelo okusno in prijetnega vonja. Žal je hitro črivo.

RASTIŠČE: posamično ali v skupinah, pod listavci, od zgodnjega poletja do pozne jeseni, razmeroma pogosto. Čas rasti: -V-VI-VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: užitna, odlična, vsestranska, za konzerviranje in sušenje.

16. Vražji goban (*Boletus satanas*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: oblika vražjega gobana je značilna vsem gobanom. Mlad ima droben polkrožen klobuček na širokem okroglem betu, kasneje pa se klobuk razpre in je običajno širši od višine beta, ki sčasoma postane valjast. Je zaščiten goba!

KLOBUK: 8-20 cm, debel, mesnat, sprva kroglast z zapognjenimi robovi, nato razprt, vzbočen, gladek, bel ali rahlo siv, z olivnim odtenkom.

TROSOVNICA: sestavljena iz vertikalnih rumeno zelenih cevok, debela, luknjice so majhne, okrogle, najprej rumene, kmalu pa postanejo rdeče.

BET: 4-15 x 3-8 cm, močan, trd, v dnu zadebeljen, bolj ali manj rumenih barv, z rdečo mrežico, ki je v sredini močnejše obarvana.

MESO: belo, sivo ali rumenkasto, na prerezu pomodri, trdo, neprijetnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: na apnenčastih tleh, pod listnatim drevjem, od poletja do pozne jeseni, ni pogost. Zaščiten goba! Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: strupen, a zastrupitev ni zelo nevarna. Škoduje tudi prekuhan; povzroča gastrointestinalni sindrom - zaradi neznanih strupov, ki učinkujejo na prebavila. **ZAŠČITEN.** Goba je na Rdečem seznamu gliv!

17. Navadna lisička (*Cantharellus cibarius*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: pri nas uspeva več različkov navadnih lisičk, od bele, blede, oranžne do ametistne barve, spoznamo pa jo po letvičastih lističih, ki potekajo daleč po betu navzdol, proti robu pa so viličasto razcepljeni.

KLOBUK: 2-12 cm, sprva droben, polkrožen, nato izbočen s podvitim robom, kasneje se razpre in ima oster, valovit rob, osredje pa je pri starih gobah nekoliko vdrt, površina je gladka (luskata pa le pri ametistnem, luskatem različku (var. *amethysteus*)), belkasta ali intenzivno oranžno rumena.

TROSOVNICA: gubaste letvice so razmeroma redke, oranžno rumene, potekajo polagoma po betu navzdol, proti robu pa se večkrat viličasto razcepijo in močno zgostijo.

BET: 3-7 x 0.4-1.5 cm, valjast, ukrivljen, poln, trd, proti dnu je običajno nekoliko ožji, gladek in enake barve kot klobuk.

MESO: belo, trdo, pod površino klobuka je rumenkasto, prijetnega vonja ter nekoliko pekočega in trpkega okusa.

RASTIŠČE: raste skupinsko pod listavci in iglavci, od začetka poletja do pozne jeseni, razmeroma pogosto, vendar v upadanju. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, odlična, vsestranska, dobra in nekoliko precenjena.

18. Pekoči bakrenopor (*Chalciporus piperatus*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: podobna je polstenkam (*Xeroocomus*) in je majhna ter pekoča cevarka z bakreno barvnimi luknjicami na trosovnici in s tankim ter v dnišču močno rumenim betom.

KLOBUK: 3-5 cm, vzbočen, blazinast, gladek in svetleč, moker nekoliko lepljiv, okrasto rjavkastih barv.

TROSOVNICA: je luknjičasta in zgrajena iz navpičnih cev, ima oglate neenake luknjice bakrene oz. rdečkasto rjave barve, temnejše od površine klobučka.

BET: 3-4 x 0.5-1 cm, valjast, gladek, rjavkast, proti dnišču nekoliko zožen in obdan z živo rumenimi micelijskimi vlakenci.

MESO: citronasto rumeno v betu, drugod pa mesnato rdeče, brez posebnega vonja, poprasto pekočega okusa.

RASTIŠČE: raste pod iglavci, pogosto pod smrekami, od poletja do pozne jeseni, razmeroma pogost. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: neužitna, rahlo strupena, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil.

19. Bakrenasti polžar (*Chroogomphus rutilus*)

Avtor posnetka: Anton Poler

ZNAČILNOST: to pod bori rastočo gobo bomo spoznali po gladkem klobučku, po debelih in razmaknjenih lističih, ki se spuščajo daleč po betu navzdol in po bakreno rdečkastih barvah.

KLOBUK: 3-10 cm, najprej je zvonast, s podvitim robom, izbočen, grbast, nato zravnane, ravno razprt, star pa z udrtim osredjem, gladek, vlažen je lepiljiv, suh pa bleščeč, bakreno rjave barve.

TROSOVNICA: sprva okrasto rožnate barve, kmalu potemni, lističi so debeli, široki, močno razmaknjeni in potekajo daleč po betu navzdol.

BET: 4-8 x 0.8-1.5 cm, valjast, včasih proti dnišču tanjši ali pa debelejši, različno oblikovan, vlaknat, enake barve kot klobuk, le dnišče je običajno močno rumeno.

MESO: rumenkasto, trdno, v dnišču beta zlato rumeno, brez posebnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: pod iglavci, skupinsko pod bori, od poletja do pozne jeseni, razmeroma pogosto, vendar v malih količinah. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užiten, dober, primeren za mešanje z drugimi gobami.

20. Pobeljena livka (*Clitocybe dealbata*)

Avtor posnetka: Anton Poler

ZNAČILNOST: goba je vsa enako bele barve, s tipično obliko za livke, le rob klobuka je bolj valovit.

KLOBUK: do 5 cm širok, bele barve, sprva izbočen, s staranjem postaja vse bolj lijast, rob klobuka pa valovit, bela barva na klobučku poka in izginja, stara goba pa je prepoznavna po koncentrično razpokani barvi na klobučku.

TROSOVNICA: lističi so beli, tanki, gosti in potekajo navzdol po betu.

BET: do 5 cm visok, debel do 5 mm, bel, poln, vlaknat.

MESO: belo, močno diši po moki, podobno kot užitna navadna mokařica (*Clitopilus prunulus*), brez značilnega okusa.

RASTIŠČE: raste v travi pod različnim drevjem, v jesenskem času. Čas rasti: -IX-X-XI-

UPORABNOST: smrtno strupena.

21. Poprhnjena livka (*Clitocybe nebularis*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: precej zajetna in velika goba, po barvi in obliki podobna veliki rdečelistki (*Entoloma sinuatum*), površino klobuka ima poprhnjeno in žametno.

KLOBUK: 6-18 cm, mesnat, sprva polkrožen, z močno podvihanim robom, siv z belkastim poprhom, kasneje zravnana in v sredini udrt, površina je žametna, star gladek in svetleč.

TROSOVNICA: lističi so rumenkasti, gosti, ozki, so poraščeni po betu in se dajo z lahkoto ločiti od mesnatega klobuka.

BET: 6-10 x 1.5-3 cm, mesnat, sprva poln, star zvotljen, proti dnišču močnejši, belkast, sivo rjavkast, z reliefno strukturo na površini.

MESO: belo, blede, čvrsto, kasneje mehko in vlaknato, z vsiljivim kiselkastim vonjem in okusom.

RASTIŠČE: pogosto na preperelem listju, v velikih skupinah, pozno v jesen. Čas rasti: -IX-X-XI-

UPORABNOST: pogojno užitna, ni nevarna, surova povzroča sindrom surovih gob - zastrupitev prebavil, zaužita v večjih količinah je tudi prekuhana škodljiva.

22. Navadna mokarica (*Clitopilus prunulus*)

Avtor posnetka: Anton Poler

ZNAČILNOST: to srednje veliko sivkasto gobo spoznamo po rdečkastih lističih, ki se polagoma spuščajo po betu, po močno podvitem robu in značilnem, močnem vonju po moki.

KLOBUK: 4-8 cm, sprva izbočen, z močno podvitim robom, tudi razprt ima tanek, podvit rob, gladko površino, bolj ali manj sivkaste barve, belo poprhnjen, kot nekatere strupene vrste belkastih livk.

TROSOVNICA: lističi sprva beli, z dozorevanjem trosov pa postajajo vse bolj rožnate barve, gosti, tanki in se polagoma spuščajo po betu navzdol.

BET: 2-3 x 0.5-1 cm, valjast, ukrivljen, poln, običajno ni točno v sredini klobuka, stranski, belkast, ima opredeno dnišče, podobno kot gobe iz rodu livk (*Clitocybe*).

MESO: belo, mehko, lomljivo, v osredju klobuka debelo, z značilnim vonjem po moki, okus ima nekoliko grenak.

RASTIŠČE: v mešanih gozdovih, na obronkih, pogosto skupaj z gobani, od poletja do pozne jeseni, pri nas zelo pogosta. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, vsestranska, okusna, primerna za najrazličnejše jedi, za konzerviranje in sušenje.

23. Prava tintovka (*Coprinopsis atramentaria*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: siv, jajčasto oblikovan klobuk se zvonasto odpre, od roba pa prične kapljati črna tekočina, nasičena s trosi, raste pa v šopih povsod tam, kjer je veliko ostankov trhlega lesa.

KLOBUK: 3-4 cm, sprva jajčast, nato zvonasto razprt, gladek, blede siv, nekoliko radialno zguban, teme je temnejše in večkrat rahlo luskato.

TROSOVNICA: lističi so sprva beli in izredno gosti, široki, prosti pri betu, z dozorevanjem trosov postajajo črnkasti in se spreminjajo v črno tekočino, ki kaplja od roba klobučka.

BET: 8-10 x 0.5-1 cm, valjast, votel, proti vrhu polagoma zožen, bel, svilast, svetleč, proti dnu običajno nekoliko rjavkasto luskat, kjer je viden tudi ostanek obročka.

MESO: sivkasto, rjavkasto, nato belo, s komaj zaznavnim in neopredeljivim vonjem in okusom.

RASTIŠČE: blizu zakopanih ostankov lesa, na vrtovih, smetiščih, v parkih, v bližini naselij, od pomladi do pozne jeseni, v velikih šopih, zelo pogosto. Čas rasti: -IV-V-IX-X-

UPORABNOST: pogojno užitna, 24 ur pred in po jedi ne smemo uživati alkohola. Pražena ali v juhi je zelo okusna, skupaj z alkoholom pa je nevarna, povzroča antabusni sindrom, zastрупitev krvi. Nabiramo samo gobe z belimi lističi.

24. Velika tintnica (*Coprinus comatus*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: izredno luskat, jajčasto podolgovat, belkast klobuček je sprva skoraj pri tleh, vendar se kmalu visoko dvigne na dolgem betu, nakar se zvonasto razpre, od roba pa kaplja črn sok.

KLOBUK: 5-8 cm visok, 2-4 cm širok, dokler ima ovalno, jajčasto obliko. Površina je močno luskato vlaknata, bolj ali manj bela, luske rjavijo, zlasti na temenu, kjer tvorijo čop. Od zvonasto razprtega klobuka prične kapljati s trosi nasičen črn sok, obrobje pa se pri starih gobah zaviha navzgor.

TROSOVNICA: sprva beli lističi so zelo gosti, polagoma postajajo najprej rožnati, nato črnkasti in se končno prično spreminjati v tekočino, ki raznaša trose.

BET: 10-25 x 1-1.5 cm, vitek, valjast, votel, svilasto bel, proti dnu nekoliko razširjen in korenasto podaljšan, blizu dna pogosto najdemo obroček, ki pa rad odpade.

MESO: belo, nežno, v betu vlaknato, v klobuku mehko, milega in prijetnega okusa, nima izrazitega vonja.

RASTIŠČE: uspeva na bogatih, organsko polnih tleh, skupinsko, na travnikih, vrtovih, v parkih ali ob poteh, povsod, kjer razpadajo organske snovi, od pomladi do pozne jeseni, zelo pogosto. Čas rasti: -IV-V-VI-VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: užitna le mlada, odlična, dokler so lističi še beli, paziti pa moramo, da je ne nabiramo na preveč onesnaženih tleh in v bližini intenzivnega avtomobilskega prometa.

25. Pšenična koprenka (*Cortinarius caperatus*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: je mesnata okrasto rjava lističarka, ki ima na betu kožast obroček, teme je belkasto poprhnjeno, mlada goba ima včasih vijoličasti nadih, beli lističi pa postanejo s staranjem rjavkasti.

KLOBUK: 6-12 cm, sprva kroglast ali jajčast, z obročkom prirasel na bet, nato polkrožen, izbočen in končno zravnčan, široko grbast, gladek, okrasto rumen, z značilnim poprhom na grbi, včasih je pri starih gobah obrobje nekoliko zgubano.

TROSOVNICA: lističi so najprej belkasti, nato okrasto rjavkasti, so redki, debeli, z nazobčano ostrinko, zaokroženo pripeti na bet ali pa se ga sploh ne dotikajo.

BET: 6-15 x 1-2 cm, valjast, poln, svilasto svetleč, bel, vlaknat, proti dnišču debelejši, okrast, ima obstojen kožast obroček, ki šele pri zelo starih gobah odpade.

MESO: belkasto, kasneje rjavkasto, zlasti v dnišču beta, kjer je rado tudi črivo, prijetnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: raste skupinsko v listnatih in iglastih gozdovih, od poletja do pozne jeseni, zelo pogostno. Čas rasti: -VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, odlična in vsestranska, primerna tudi za konzerviranje.

26. Poljska koprenka (*Cortinarius orellanus*)

Avtor posnetka: Anton Poler

ZNAČILNOST: spominja na kožarke in je podobna najlepši koprenki (*Cortinarius rubellus*), vendar grba ni tako ostra. Razen v gozdovih raste tudi na poljih med travo.

KLOBUK: 3-8 cm, sprva polkrožen, kmalu razprt in zravnčan ter široko grbast, z rahlo dvignjenim temenom, na obrobju tanjši, vedno suh, lisičje rjave barve in prekrit z rjavimi, zrnatimi luspicami.

TROSOVNICA: lističi so podobnih barv kot klobuček, razmaknjeni, široki, debeli in pripeti na bet, v starosti rjavi.

BET: 4-8 cm visok, razmeroma tanek in širok 5-10 mm, vretenast, poln, medeninasto rumen ali rjav, vlaknat in gladek, rumena koprena je komaj vidna.

MESO: rumeno in rjavkasto, pod kožico klobuka rjasto, ima vonj po redkvici, nima pa izrazitega okusa.

RASTIŠČE: raste na toplih krajih, v listnatem in mešanem gozdu, na poljih med travo, pozno poleti in jeseni, pri nas je razmeroma pogosta. Čas rasti: -VIII-IX-X-

UPORABNOST: smrtno strupena. Povzročča orelaninski sindrom, ki povzroči predvsem zastrupitev ledvic in ima zelo dolg inkubacijski čas.

27. Nagubana koprenka (*Cortinarius praestans*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: je ena naših najbolj postavnih, velikih in najlepših koprenk z nagubanim klobukom, po katerem je dobila ime.

KLOBUK: do 30 cm širok, zraste precej velik, mlad polkrožen, pozneje sploščen, kostanjeve ali čokoladno rjave barve, večkrat z vijoličastim odtenkom, rob klobuka drobno žarkasto naguban, včasih so na klobuku ostanki svetlo vijoličaste ovojnice.

TROSOVNICA: lističi so gosti, široki, prirasli k betu, sprva belkasti, svetlo sivkasti z vijoličastim odtenkom, pozneje, ko dozori troso, postanejo rjavi, ostrinka lističev je nekoliko nazobčana, mlada trosovnica je prekrita s svetlo vijoličasto kopreno.

BET: do 25 cm visok, do 5 cm debel, mesnat, čvrst, krepak, v spodnjem delu odebeljen, nato zašiljen navzdol, bel, mestoma vijoličast, nato okrasto rjav, pod klobukom ostanek koprene kot rjava prečna proga, ki lahko kasneje izgine.

MESO: v betu belo z odtenkom vijoličaste barve, v klobuku rumenkasto, predvsem pri zrelih gobah, debelo, čvrsto, trdo, prijetnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: raste v listnatih gozdovih na apnenčastih tleh, pozno poleti in jeseni. Čas rasti: -VIII-IX-X-

UPORABNOST: užitna, a je ne pobiramo, ker je ZAŠČITENA. Goba je tudi na Rdečem seznamu gliv!

28. Lilasta koprenka (*Cortinarius traganus*)

Avtor posnetka: Anton Poler

ZNAČILNOST: ime je dobila po lilastih barvnih odtenkih na klobuku in betu.

KLOBUK: 5-13 cm, pri mladi gobi oblast in lilast, pozneje vijoličast in konveksno izbočen, postaja bolj in bolj blede vijoličaste oz. lilaste in nato rjavkaste barve, površina gladka, suha, svilnato vlaknata, svetleča.

TROSOVNICA: lističi so pri mladi gobi prekriti s svetlo vijoličasto kopreno, ki izgine in pusti sledove na betu, sprva so rjavo rumeni, pozneje žafranasto okrasti in končno rjavi, široki, razmaknjeni, pritrjeni k betu.

BET: 6-10 x 1-3 cm, krepak, v spodnji polovici kijasto odebeljen, enake lilaste oz. vijolične ali rjavkaste barve kot klobuk, poln, v sredini beta ostanki vijolične koprene kot prekinjeni prečni cikcakasti pasovi rjave barve, je vlaknato nakosmičen.

MESO: rumeno rjavo, v spodnjem delu beta rumeno, v klobuku nekoliko vijoličasto, ima neprijeten vonj po karbidu ali acetilenu, je grenko trpkega okusa.

RASTIŠČE: raste v glavnem v iglastem gozdu in tudi v mešanem gozdu, v istem času kot ciganki (*Rozites caperata*), pozno poleti in jeseni. Čas rasti: -VIII-IX-X-

UPORABNOST: strupena, povzroča prebavne motnje.

29. Črna trobenta (*Craterellus cornucopioides*)

Avtor posnetka: Sabina Mali

ZNAČILNOST: ima značilno trobljasto obliko, tako da klobuček postopoma prehaja v vse bolj ozek bet, ki se tanjša proti dnišču, v dežju je vsa črna, suha pa je sivo rjavkastih odtekov.

KLOBUK: 2-8 cm širok, trobljast, na osredju ima luknjo vse do dnišča beta, suh je rjavkast, sivkast, gladek ali drobno luskat, s podvihanim in nakodranim robom, moker postane črn.

TROSOVNICA: pepelno siva, sprva gladka, v starosti pa nekoliko podolžno nagubana, sivo rjavkasta, v dežju črnikasta, skoraj enakomerno prehaja v bet.

BET: 2-6 cm visok, debel 5-15 mm, izgleda kot obrnjeni stožec, od dnišča se polagoma širi in prehaja v klobuk, gladek, temnejši od trosovnice, star je podolžno rahlo zguban.

MESO: sivo, črnikasto, tanko, nekoliko žilavo, prijetnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: raste na gozdnih tleh pod listavci, skupinsko, včasih v šopih, pozno poleti in jeseni, dokaj pogosto. Čas rasti: -VIII-IX-X-

UPORABNOST: užitna, dobra, vsestranska, najboljša je za dodatek raznim mesnim jedem, primerna je tudi za sušenje.

30. Lijasta trobenta (*Craterellus tubaeformis*)

Avtor posnetka: Gregor Klarič

ZNAČILNOST: ima lijast, rumeno rjav klobuk, sivkasto, letvičasto trosovnico in dolg rumen in votel bet, raste pa posamično ali v skupinah pod iglavci do pozne jeseni.

KLOBUK: 2-5 cm, sprva izbočen, kmalu zravnšan, na osredju močno udrt in star z luknjo, ki se nadaljuje v bet, sivkasto rumen, okraško rjav, gladek in proti obrobju zelo tanek.

TROSOVNICA: letvice so okraško sivkaste, sivo poprhnjene, debele, redke, proti robu viličasto razcepljene, tako kot pri ostalih lisičkah in potekajo nekoliko po betu navzdol.

BET: 3-7 x 0.3-0.6 cm, valjast, včasih naguban, stisnjen, votel, gladek, rumen, proti dnišču svetlejši in v dnišču bel, večkrat je proti dnišču polagoma širši.

MESO: belo, rumenkasto, tanko in prožno, brez posebnega vonja in ima prijeten okus.

RASTIŠČE: na gozdnih tleh, v mešanih gozdovih, zlasti pod iglavci, od poletja pa vse do pozne jeseni, precej pogosto. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, dobra, vsestranska, za različne jedi, vendar je zaradi tankega mesa manj izdatna. Pri čiščenju moramo paziti na razne žuželke, ki si najdejo zatočišče v betu.

31. Nizka rdečelistka (*Entoloma rhodopolium*)

Avtor posnetka: Anton Poler

ZNAČILNOST: je nizke rasti in šibkejša od velike rdečelistke (*Entoloma sinuatum*) ter ima manjši in sprva grbasti klobuček na dolgem in tanjšem betu.

KLOBUK: 4-8 cm, s tankim mesom, grbasto vzbočen, kmalu razprt in v sredini nekoliko udrt, sivo rjavih barv, suh je svetlejši in svilasto bleščeč.

TROSOVNICA: lističi so najprej beli, široki in gosti, stari postanejo umazano rožnati in so pripeti na bet.

BET: 5-13 cm visok, debel 5-15 mm, valjast, proti dnišču včasih stanjšan, bel, svilast, s sivo rjavimi odtenki.

MESO: belo, vodeno, prijetnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: raste v listnatih gozdovih, v skupinah in posamično, na bogatem substratu pa tudi do 4 gobe združene v dnišču, kar zavede nabiralce užitnih sivih zajčkov, jeseni, je razmeroma pogosta. Čas rasti: -IX-X-

UPORABNOST: strupena in precej nevarna. Povzroča gastrointestinalni sindrom, v njej so neznanji strupi, ki učinkujejo na kri in prebavila. Pol ure po zaužitju se pokažejo prva znamenja zastrupitve z občutkom vročine, krčevitim bruhanjem in drisko, kar lahko traja več kot dva dni.

32. Velika rdečelistka (*Entoloma sinuatum*)

Avtor posnetka: Anton Poler

ZNAČILNOST: strupena goba je precej zajetna in sprva polkrožna na krepkem betu ter sive barve, včasih so po tri združene v dnišču in jih slabi poznavalci gob zamenjajo za zajčke.

KLOBUK: 6-15 cm, polkrožen, s podvihanim robom, kmalu zravnčan, vegast, pogosto široko grbast, pepelno siv ali sivo rjav z belimi lisami.

TROSOVNICA: lističi so najprej belkasti, pozneje rumeni, so gosti, stari postanejo rdečkasti oz. rožnati, ostrinka pa ostane rumena.

BET: 6-12 x 1-2.5 cm, močan, valjast, v dnišču zadebeljen, poln, bel ali rahlo rumenkast.

MESO: belo, z vonjem po sveži moki, kot ga imajo nekatere užitne rdečelistke, kar nabiralce rado zavede, brez značilnega okusa.

RASTIŠČE: raste pod listavci na ilovnatih tleh, v skupinah, poleti in jeseni, razmeroma redka. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: strupena, precej nevarna, za otroke lahko usodna! Povzročča gastrointestinalni sindrom prebavil zaradi neznanih strupov s kratkim inkubacijskim časom.

33. Obrobljena kučmica (*Galerina marginata*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: podobna je mali štorovki (*Kuehneromyces mutabilis*) in je šopasto rastoča vrsta na smrekovih panjih, ki se rada napije vode, ima prosojno nažlebkano obrobo, po čemer je dobila ime in tanek vlaknat bet.

KLOBUK: 2-5 cm, vzbočen, nato plosko zravnano z grbico na temenu, okraško do oranžno rjavih barv, meso je tanko in v vlažnem vremenu na obrobju prosojno nažlebkano.

TROSOVNICA: lističi so sprva svetli, kasneje rjavkasti, gosti, pripeti na bet ali pa potekajo nekoliko po betu navzdol.

BET: 2-7 cm visok, debel 2-6 mm, valjast, vlaknat do prilegajoče se luskast, okraško rjav in proti dnu temno rjav, okraško do rjav obroček je kožast in rad odpade.

MESO: vodeno svetlo rjavkasto, z okusom in vonjem po moki.

RASTIŠČE: raste na starih, preperelih smrekovih panjih v iglastih gozdovih, včasih tudi na listnatem drevju, predvsem na topolih, šopasto, redko posamično, poleti in predvsem v jesenskih mesecih, pogosta. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: smrtno strupena. Povzroča amatinski (faloidni) sindrom, ki zastrupi jetra in ima dolg inkubacijski čas.

34. Veliki slinar (*Gomphidius glutinosus*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: ime je dobil po močno slinastem oz. sluzavem klobuku in betu, tako da je mlada goba vsa prekrita s slinasto prevleko, ki jo lahko z nožem odstranimo. Trosi so sajasto črni, lističi pa debeli in razmaknjeni, bel bet pa je v dnišču močno rumen.

KLOBUK: 5-12 cm, sprva polkrožen, izbočen, slinava prevleka pokriva klobuk in se preko roba spušča na bet, kmalu se klobuk razpre, slinasta prevleka pa pretrga, sivo modrikasta površina pri starih gobah porjavi, osredje klobuka pa postane precej udrt.

TROSOVNICA: lističi so najprej beli, z dozorevanjem trosov pa postajajo vse bolj temni, so debeli, močno razmaknjeni in potekajo daleč po betu navzdol, zaradi črnkastih trosov pa so stari temno sivi.

BET: 6-10 x 1-2 cm, valjast, poln, proti dnišču nekoliko širši, vlaknat, bel, prevlečen s sluzjo, dnišče pa ima močno rumeno.

MESO: belo, pod kožico klobuka rjavkasto, v dnišču beta rumeno, debelo, nežno, brez posebnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: raste skupinsko pod iglavci, najraje v mahu pod mladimi smrekami, poleti in jeseni, ponekod dokaj pogosto. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: užitna, zelo dobra goba, primerna za najrazličnejše jedi, dokler je še mlada, stare gobe postanejo premehke. Sluzavo kožo odstranimo.

35. Vitki korenovec (*Gymnopus dryophilus*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: največkrat najdemo na listju cele vrste šopasto rastočih gobic, ki imajo visok, rjavkast bet, zelo goste belkaste lističe in okrasto rjavkast klobuček. Obstaja več različkov.

KLOBUK: 2-5 cm, sprva izbočen, nato zravn in nekoliko udrt na osredju, gladek, vodenast (pri žleborobnem različku (*Collybia* var. *aquosa*?) prosojno nažlebkan), okrasto rjavih odtenkov, suh je svetlejši.

TROSOVNICA: beli lističi so gosti in ozki, zaokroženo ali ravno pripeti na bet, z vmesnimi lističi, ki beta ne dosežajo.

BET: 4-8 x 0.4-0.6 cm, valjast, vitek, poln, nato zvotljen, zmeraj upognjen in proti dnu nekoliko debelejši, gladek, svetlo rjav, proti vrhu svetlejši in precej žilav.

MESO: belo, vodenasto, nekoliko žilavo, prijetnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: v gozdovih, ob poteh, na starem ležečem listju, največ pomladi, pa tudi kasneje, v jeseni, pogosta. Čas rasti: -V-VI-VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: užitna, zaradi žilavosti manj vredna, primerna za mešanje z drugimi gobami.

36. Pomladanski hrček (*Gyromitra esculenta*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: na tleh ga opazimo kot nenavadno zgubano in kepasto tvorbo, podobno možganskim zavojem, nepravilnih oblik in rjave barve. Ima vodeno, voskasto meso, z značilnim spermatičnim vonjem.

KLOBUK: 6-12 cm, nepravilno oblikovana kepa, močno zgubane površine, svetlo ali temno rjave barve, notranjost je svetlejša, svetlo okrasta, rob pa je podvihan in priraščen na bet.

TROSOVNICA: je na zunanji rjavi površini zavojev sestavljena iz askov ali mešičkov, to so trosne vrečke, kjer zorijo trosi.

BET: do 3 cm visok, širok do 3 cm, nepravilen, različnih velikosti in oblik, včasih je valjast, običajno votel, bolj ali manj gladek, belkast, okrast, ali pa rahlo rdečkast.

MESO: voskasto, vodeno, tanko, z močnim spermatičnim vonjem in prijetnim okusom, surovo meso zaradi strupenosti ni vredno poskušati.

RASTIŠČE: v gozdovih, sadovnjakih, na ozarrah, pogosto ob štorih ali koreninah iglavcev, na golih tleh in v travi, od zgodnje pomladi do začetka poletja, razmeroma pogostno. Čas rasti: -IV-V-VI-

UPORABNOST: surov je **SMRTNO STRUPEN!** Prekuhanega z odlito vodo ponekod še vedno uživajo, kljub številnim smrtnim primerom v preteklosti. Vsebuje smrtno nevarno snov giromitrin. Nikakor ni priporočljiv, čeprav se odlije voda, v kateri so se kuhale gobe. Goba je na Rdečem seznamu gliv!

37. Redkvičasta medlenka (*Hebeloma sinapizans*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: je svojevrstna goba s sprva podvihanim robom, ki se kasneje ostro odpre in se obrne navzgor, na prerezu meso klobučka visi v votel bet v obliki kapnika, ime pa je dobila po redkvičastem vonju.

KLOBUK: 7-12 cm, v sredini mesnat, s tankim obrobjem in nekoliko dvignjenim temenom, rob oster, površina je gladka in zbledelih okraško rjavih odtenkov.

TROSOVNICA: lističi so gosti in sprva blede, pri starih gobah pa rjavo potemnijo in so prosti pri betu.

BET: 5-10 cm visok, debel 8-15 mm, valjast, v dnišču odebeljen in se star zvotli, površina je bleda, vlaknata in proti vrhu luskata.

MESO: blede, nekoliko greni in ima močan vonj po redkviči.

RASTIŠČE: raste pod različnim drevjem, v skupinah ali kolobarjih, od poznega poletja do pozne jeseni. Čas rasti: -VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: strupena, a ni posebno nevarna, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil, tudi prekuhana je škodljiva.

38. Rumeni ježek (*Hydnum repandum*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: spoznamo ga po rumeno rožnatem, nepravilnem klobuku, ki ima na spodnji strani igličasto trosovnico, katera se polagoma spušča nekoliko po betu navzdol.

KLOBUK: 5-15 cm, sprva izbočen, mesnat, nato se zravnja, z valovitim obrobjem, nepravilno okrogel, s stranskim betom, gladek, grbast ali gubast, žametasto poprhnjen, rumenkast ali rdečkasto rjavkast, včasih zelo svetel in ima dolgo podvihan rob.

TROSOVNICA: je sestavljena iz iglic, ki so najprej belkaste, kasneje porumenijo, so zelo krhke in postopoma potekajo po betu navzdol, iglice so največ 5 mm dolge in proti betu krajše.

BET: 5-8 x 1-3 cm, običajno debel, stranski, nepravilnih oblik, včasih valjast, gladek, bel, kasneje pa postane enake barve kot klobuk, še zlasti, če ga veliko otipavamo.

MESO: belo, debelo, na prerezu porumeni, trdo, vendar krhko, staro postane rjavo, brez posebnega vonja in bolj ali manj grenko.

RASTIŠČE: raste v gozdovih, od poznega poletja do zime, v skupinah ali v vrstah, zelo pogosto. Čas rasti: -VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užiten, primeren kot dodatek raznim jedem, potrebno je odstraniti iglice in ga dolgo kuhati. Za samostojne gobje jedi je običajno preveč grenak.

39. Velika vlažnica (*Hygrocybe punicea*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: je zelo lepa in velika goba, ki raste v čistem okolju, na negnojnih hribovskih travnikih in v alpskem svetu.

KLOBUK: do 10 cm širok in tudi več, velik, zelo mesnat, sprva zvonasto stožčast, pozneje se razpre, na robu je razcepljen oz. razpokan, površina je češnjevo ali krvavo rdeča, sprva mastna, nato se osuši in postane rumena, z gladko in svetlečo površino.

TROSOVNICA: lističi so rumenkasti, oranžni ali rdeči, precej široki in debeli, razmaknjeni, trebušasti in imajo proti robu vmesne lističe, ki so kratki in gostejši.

BET: do 10 cm visok in do 1.5 cm debel, valjast, sprva poln, pozneje se izvotli in je vzdolžno vlaknat ter rdeč, dnošče je belo in zašiljeno.

MESO: v sredini belo, brez posebnega vonja in dobrega okusa.

RASTIŠČE: raste na hribovskih travnikih, v mahu in travi, skupinsko, pogosta v alpskem svetu, jeseni. Čas rasti: -IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, okusna, pri kuhanju in pečenju se izloča iz gob rumen pigment. Goba je na Rdečem seznamu gliv!

40. Bela polževka (*Hygrophorus eburneus*)

Avtor posnetka: Anton Poler

ZNAČILNOST: spada med manjše, belo okrase polževke, ki imajo klobuček in bet močno sluzav, spoznamo jo po rahlo neprijetnem vonju, dnišče beta pa z lugom (KOH 30 %) reagira mesnato rdeče do oranžne barve.

KLOBUK: 3-6 cm, sprva zvonasto izbočen, s podvitim robom, kasneje je zravn, s široko grbo, gladek, močno sluzav, bel, star je v osredju rahlo okrašt.

TROSOVNICA: lističi so beli, redki, debeli, malo obrnjeni po betu navzdol ali ravno pripeti, zaradi vmesnih lističev so proti robu gostejši.

BET: 4-8 cm visok, debel 3-8 mm, valjast, poln, ukrivljen, v dnišču tanjši, bel, gladek, mazav, proti lističem zrnat, star rahlo porumeni.

MESO: belo, trdo, krhko in lomljivo, nekoliko neprijetnega vonja in prijetnega okusa. Z lugom se dnišče obarva rdečkasto oranžno.

RASTIŠČE: v mešanih gozdovih, pod bukvami na listju, skupinsko, v jesenskem času, razmeroma pogosto. Čas rasti: -IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, dobra, primerna za mešanje z drugimi gobami in za najrazličnejše gobje jedi.

41. Zajetna polževka (*Hygrophorus russula*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: je največja med polževkami, precej zajetna in debelo mesnata, na klobuku in po lističih pa je rdečkasto lisasta kot poškrpljena, raste v vrstah in lokih, ponekod v velikih količinah.

KLOBUK: 5-15 cm, najprej polkrožen, nato zravnane, toda rob je še vedno močno podvihan, obrobje vegasto, pri starih gobah se nekoliko dvigne, površina je gladka, osredje pa rahlo luskato, dominirajo vinsko rdeči odtenki s temnejšimi lisami, kožico lahko olupimo.

TROSOVNICA: lističi so beli, kmalu smetanove barve, rožnato oškropljeni, redki, debeli in priraščeni na bet.

BET: 4-8 x 1-2 cm, valjast, pogosto zelo kratek in debel, poln, proti dnišču je polagoma tanjši, belkast in prav tako rdečkasto pikast.

MESO: belo, debelo, nežno, nekoliko rdeči, redko rahlo greneče, prijetnega vonja in bolj ali manj prijetnega okusa.

RASTIŠČE: raste v kolobarjih ali lokih, zlasti pod hrasti in kostanji, v jesenskem času, včasih masovno, v nekaterih letih pa manj. Čas rasti: -IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, zelo dobra, če ne greni, primerna za različne jedi in za konzerviranje.

42. Navadna žveplenjača (*Hypholoma fasciculare*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: podobna je večini štorovk, ki šopasto rastejo na lesu, s plosko vzbočenimi klobučki žvepleno rumenih barv, na tankih, votlih in ukrivljenih betih, ki so tesno združeni v dniščih.

KLOBUK: 2-5 cm, sprva podvihan, polkrožen, kmalu sploščen, topo grbast, gladek, žvepleno rumene barve, z rjavim temenom in tankim robom.

TROSOVNICA: lističi so najprej žvepleno rumeni, nato postanejo olivno okrasti, rumeno zeleni in rjavi, so zelo gosti in ozki ter priraščeni na bet.

BET: 3-8 cm visok, debel 3-5 mm, valjast, ukrivljen, citronasto rumen in proti dnišču oranžen, blizu lističev so vidni ostanki veluma.

MESO: rumeno, neprijetnega vonja in zelo grenkega okusa.

RASTIŠČE: raste na štorih iglavcev in listavcev, v velikih šopih, od zgodnje pomladi do pozne jeseni. Čas rasti: -III-IV-V-VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: strupena in nevarna, povzroča gastrointestinalni sindrom - neznani strupi učinkujejo na prebavila in jetra, s kratkim ali srednje dolgim inkubacijskim časom.

43. Mala štorovka (*Kuehneromyces mutabilis*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: raste šopasto na listnatem in iglastem drevju, ima gladek, vodenast klobuček, razmeroma trden obroček na betu, pod njim pa luske do temnorjavega dnišča.

KLOBUK: 4-7 cm, sprva izbočen, s podvihanim robom, kasneje zravnane, gladek, rumeno okrašč, rjavkast, z vodo napito obrobje je temnejše, na soncu razpoka in je temnejši na osredju.

TROSOVNICA: lističi so sprva skoraj beli, kmalu postanejo rjavkasti, stari so cimetasto rjavi, precej gosti in pripeti na bet.

BET: 5-10 cm visok, debel 4-6 mm, valjast, ukrivljen, kmalu votel, enake barve kot klobuk, pod razmeroma obstojnim obročkom ima rjave luske, proti dnišču je vse bolj temen, rjav, v starosti pa črnkast.

MESO: belkasto, v betu žilavo in težko prebavljivo, prijetnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: raste kopicasto na lesu listavcev in iglavcev, od pomladi do zime, precej pogosta. Možna je tudi umetna gojitev. Čas rasti: -IV-V-VI-VII-VIII-IX-X-XI-XII-

UPORABNOST: užitna, vsestranska, zelo okusna goba, zlasti za rižote, vendar beti niso uporabni, kot pri večini gob, ki rastejo na lesu.

44. Vijoličasta bledivka (*Laccaria amethystina*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: zlahka jo bomo spoznali po intenzivno vijoličasti barvi, dokler je še mlada, stare in suhe gobe pa že znatno obledijo in posivijo, ima zelo redke lističe in žilavo meso.

KLOBUK: 1-5 cm, najprej izbočen s podvitim robom, kmalu je ravno razprt, v osredju nekoliko udrt, površina je gladka, vijoličasta, pri starih gobah belkasta in ima topo obrobje.

TROSOVNICA: lističi so vijoličasti, redki, široki in debeli, pripeti na bet, goba ima tudi vmesne lističe, ki beta ne dosežajo.

BET: 4-10 cm visok, debel 4-7 mm, valjast, poln, ukrivljen, žilav, prožen, vlaknat in enake barve kot klobuk, včasih vlakna odstopajo od površine, da izgleda luskat.

MESO: vijoličasto, žilavo, prijetnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: raste v gozdovih pod listavci in iglavci, od poletja do pozne jeseni, v velikih skupinah, zelo pogosto. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: užitna, zelo okusna goba, žal pa izredno težko prebavljiva, moramo jo drobno narezati, primerna je kot dodatek drugim jedem. Zaradi žilavosti bet ni uporaben.

45. Užitna sirovka (*Lactarius deliciosus*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: je blede oranžno okraštih odtenkov, redko pozeleni in je največja med sirovkami, ki so mlečnice, pri katerih se iz ran izceja oranžno rdeč mleček, ima pa tudi jamičasto lisast bet.

KLOBUK: 5-12 cm, sprva je na temenu raven in ima močno podvihan rob, z razpiranjem klobučka pa postaja osredje vse bolj udrito, površina je gladka, svetlo oranžna, okrasta, s temnejšimi kolobarji, redko pa se tu in tam pokaže kakšna zelenkasta lisa.

TROSOVNICA: lističi so podobne barve kot klobuk, na ranjenih mestih komaj kje pozelenijo, so precej gosti, pritrjeni na bet, še bolj pa se zgostijo proti robu klobuka zaradi vmesnih lističev.

BET: 3-6 x 1-2 cm, valjast, kmalu votel, včasih v dnišču ožji, enakomerno debel in raven, svetlo oranžen, pokrit s temnejšimi jamičastimi lisami in proti lističem je belo poprhnjen.

MESO: belkasto, blede okrasto, na prerezu postane takoj oranžno zaradi mlečka, ki na zraku sčasoma obledi in ne spremeni barve, je rahlo trpkega okusa in ima prijeten vonj.

RASTIŠČE: raste skupinsko, običajno na obronkih borovih gozdov, v mahu in travi, pozno poleti in jeseni, pogosto. Čas rasti: -VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna tudi presna, najokusnejša med sirovkami, primerna za različne jedi, toda ni primerna za zamrzovanje.

46. Kosmata mlečnica (*Lactarius torminosus*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: imenovana je po kosmatem robu klobuka, sprva je močno podvihana in potlačena, hitro tudi z udrtim osredjem, spoznamo pa jo po polstenem in kolobarčastem klobuku ter po belem pekočem mlečku.

KLOBUK: 5-12 cm, vzbočen, z močno podvihanim kosmatim robom, kolobarčast, mesnato rdečkastih barv, star in razprt zbledi in ima močno udrtu osredje.

TROSOVNICA: lističi so beli, gosti, trdi in z vmesnimi lističi, pripeti so na bet, pri starih gobah pa se obrne ostrinka navzdol po betu, lističi sčasoma postajajo mesnato rdečkasti.

BET: 2-6 x 1-2 cm, valjast, proti lističem nekoliko širši, poprhnen, belkast do mesnato rdečih barv.

MESO: belo, trdo, z vonjem po sadju, neprijetnega in ostrega okusa, na prerezu izloča bel in pekoč mleček.

RASTIŠČE: raste na robu gozda pod brezami, poleti in pozno jeseni, zelo pogosta. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: strupena, ni nevarna, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil. Škoduje tudi prekuhana.

47. Sočna mlečnica (*Lactarius volemus*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: ima oranžno rumen klobuk in bet, na prerezu pa izloča sočen bel in lepljiv mleček, ki na rokah pušča rjave lise in ima močan vonj po ribah ali trimetilaminu.

KLOBUK: 5-12 cm, sprva izbočen, podvit, z ravnim temenom, kmalu je na osredju rahlo udrt, nato se povsem razpre, gladek, oranžno rumen, osredje je rahlo temnejše, star pa zbledi.

TROSOVNICA: lističi so najprej blede okraști, nato blede oranžni, so razmeroma gosti, priraščeni na bet, pri starih gobah potekajo nekoliko po betu navzdol, ranjeni pa izločajo obilen bel mleček.

BET: 6-10 x 1-2 cm, valjast, vretenast, včasih ukrivljen, poln, trd, gladek, enake barve kot klobuk, rahlo poprhnen, na ranjenih mestih močno soči in pušča rjave lise.

MESO: v začetku svetlo okrašto, belkasto, staro je rjavkasto, trdo, gladko se prelomi, obilen mleček je sprva bel, nato porjavi, milega okusa in močnega vonja po ribah.

RASTIŠČE: raste pod listavci in iglavci, skupinsko, od poletja do pozne jeseni, precej pogosto. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna tudi presna, najboljša je pečena na žaru, z njo lahko spremenimo okus tudi drugim gobam, vendar vsak ne prenaša njenega vonja. Ni za globoko zamrzovanje!

48. **Trepetlikov turek (*Leccinum aurantiacum*)**

Avtor posnetka: Anton Poler

ZNAČILNOST: podoben je vsem turkom, kožica je daljša od mesa v klobuku, luske na betu so rjave, značilno pa je rastišče pod trepetlikami.

KLOBUK: 6-15 cm, najprej okrogel oz. polkroglast, nato izbočen in blazinast, oranžen ali opečno rjav, kožica gre prek roba.

TROSOVNICA: je sestavljena iz cevki in je belkasta, luknjice so drobne, okrogle in sive.

BET: 8-20 x 1-2.5 cm, valjast, poln, močan, belkast, sprva pokrit z belimi luskeci, ki kasneje postanejo rahlo rjavkaste in šele pri zelo starih gobah so vršički lusk nekoliko črnkasti.

MESO: belo, na prerezu sprva rahlo lilasto, kasneje pa črni, prijetnega okusa in vonja.

RASTIŠČE: raste samo pod trepetlikami, poleti in do pozne jeseni, pogost. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna; surova povzroča sindrom surovih gob - zastrupitev prebavil. Kuhan je užiten in okusen, kot vsi turki in dedki.

49. Gabrov ded (*Leccinum pseudoscabrum*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: spoznamo ga po drobno zgubanem, okrasto rjavem klobuku, po mesu, ki na zraku močno počrni in po tipičnem rastišču pod gabri, najraje pa uspeva na gozdnih obronkih v travi.

KLOBUK: 3-12 cm, sprva polkrožen, nato stožčasto izbočen, vse bolj sploščen, vendar ni blazinast, ostane rahlo stožčast, površina je hrapavo nagubana, okrasta, rjavkasta, pri starih gobah svetlejša, v sušnem obdobju pa rada razpoka.

TROSOVNICA: luknjičasta trosovnica je najprej belkasta, kasneje rumeno sivkasta, cevke so tanke, dolge, pri betu skoraj proste, luknjice na pritisnjenih mestih potemniijo.

BET: 7-15 x 1-2 cm, valjast, poln, trd, proti dnu je polagoma malo širši, belkast, sivkast, okrast, hrapavo luskat, pri starih gobah postanejo luskice črnkaste.

MESO: belkasto, na zraku sprva rahlo rožnato, nato posivi, počrni, staro je mehko, prijetnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: raste skupinsko pod gabri, na robu gozda v travi, od poletja do pozne jeseni, zelo pogosto. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, dobra dokler gobe niso preveč mehke. Če jih narežemo v vrelo slano vodo, ne počrniijo.

50. Smrdljivi dežniček (*Lepiota cristata*)

Avtor posnetka: Anton Poler

ZNAČILNOST: podoben je pomanjšanemu dežniku, le da je gobica zelo majhna in s tankim betom ter krhkim minljivim obročkom, poimenovana pa je po neprijetnem vonju.

KLOBUK: 2-5 cm, svetel, z rjavo grbico na temenu, proti robu pa površina razpoka v manjše in redkejšje luske na beli podlagi.

TROSOVNICA: lističi so beli ali rahlo rumenkasti, gosti, široki, ob betu prosti, ostrinke lističev pa so kosmičaste (dobro vidne z lupo).

BET: 5-6 cm visok, debel 3-5 mm, valjast, enakomerno debel, bel do rahlo mesnato rožnate barve, krhek kožasti obroček rad odpade.

MESO: belo, vonj podoben strupenim krompirjevkam, pri starih gobicah zopr in zelo vsiljiv oz. neprijeten, neznačilnega okusa.

RASTIŠČE: raste v gozdovih, na travnatem svetu, v parkih, vrtovih, v skupinah, od poletja do pozne jeseni. Pogosto. Čas rasti: -V-VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: smrtno strupena. Povzroča faloidni sindrom - predvsem zastrupitev jeter, z dolgim inkubacijskim časom.

51. Vijoličasta kolesnica (*Lepista nuda*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: značilno vijoličasta goba raste pozno jeseni, še po prvih slaneh, običajno v kolobarjih, v redkem gozdu ali na robu gozda in je vsa bolj ali manj vijoličastih odtenkov, nima pa koprene, kot nekatere podobne gobe! Obstaja več različkov.

KLOBUK: 5-15 cm, najprej izbočen, s podvihanim robom, široko grbast, nato zravnano, z dvignjenim obrobjem in na osredju udrt, je povsem gladek, vijoličaste barve, star pa porjavi.

TROSOVNICA: lističi so vijoličasti ali lilasto sivi, gosti, tanki, zaokroženo priraščeni na bet, stari potekajo nekoliko po betu navzdol, z nohtom jih zlahka ločimo od klobuka.

BET: 6-10 x 1-2 cm, valjast, poln, vijoličast, vlaknat ali rahlo luskat, raven, dnišče ima odebeljeno, koprene pa nima!

MESO: blede vijoličasto, lomljivo, nežno, prijetnega okusa in neopredeljivega vonja po dišavah.

RASTIŠČE: raste pogosto v redkem iglastem gozdu, na robu gozda v kolobarjih, pozno jeseni, več let na istih kolobarjih, pogosto. Čas rasti: -X-XI-

UPORABNOST: pogojno užitna, surova škodljiva, sicer pa po toplotni obdelavi zelo okusna, primerna tudi za vlaganje v kis, ni po vsakem okusu.

52. Betičasta prašnica (*Lycoperdon perlatum*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: je betičaste oblike, po čemer je tudi imenovana, glavati del je skoraj okrogel, na vrhu ima komaj opazno grbico, je vsa bela in pokrita s krhkimi igličastimi bradavicami.

TROSNJAK: 2-5 cm visok, 2-4 cm širok, lahko je tudi večji, je balonasto betičaste oblike, ovojnica je sprva bela, prekrita z nekoliko večjimi igličastimi bradavicami, okoli katerih so razporejene manjše, polkrožne bradavice, pri starih gobah postane površina okrasto rjavkasta, iglice pa se hitro okrušijo.

TROSOVNICA: izpolnjuje ves glavati del gobe, je najprej bela, z dozorevanjem trosov pa gleba postaja rumenkasta, olivno zelenkasta in se končno spremeni v rjav trosni prah, ki uhaja skozi odprtino trosnjaka na vrhu.

BET: 1-4 x 1.5-3 cm, polagoma se širi od dnišča navzgor, kjer prehaja v glavati, fertilni del trosnjaka.

MESO: belo, v betu je žilavo in mehko, gleba je sprva bela, krhka, prijetnega vonja in okusa, kasneje porumeni in dozori v trose.

RASTIŠČE: raste na gozdnih tleh, skupinsko, od pomladi do pozne jeseni, zelo pogosto. Čas rasti: -V-VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna le mlada, dobra, primerna za najrazličnejše jedi, ovojnico in žilav bet je treba odstraniti.

53. Trdokožni zajček (*Lyophyllum loricatum*)

Avtor posnetka: Anton Poler

ZNAČILNOST: rastejo v velikih šopih, združeni v dniščih, klobučki so temno rjavi, včasih skoraj črni, pokriva jih debela, trda in prožna koža, po kateri so imenovani, najdemo pa jih najpogosteje pod listavci.

KLOBUK: 3-7 cm, sprva polkrožen, s podvihanim robom, nato izbočen in zravn, črnkasto rjavih barv, temno sivih odtenkov, z debelo in žilavo kožico na površini.

TROSOVNICA: lističi so sprva beli, nato z okrastimi odtenki, gosti, prirasli na bet ali pa nekoliko potekajo po betu navzdol in so precej prožni.

BET: 5-10 cm visok, debel 6-10 mm, valjast, poln, upognjen, v dnišču zraščen z drugimi beti, vlaknat, rjavkasto siv in pri vrhu mokasto bel.

MESO: belo, prožno, nekoliko žilavo, brez posebnega vonja, ima pa nekoliko pekoč okus.

RASTIŠČE: raste na travnatih mestih, ob vznožju listnatega drevja, v velikih šopih, pozno poleti in jeseni, razmeroma pogosto. Čas rasti: -VIII-IX-X-XI-

UPORABA: užitna, vsestranska goba. Zelo so okusni, vendar nekoliko težje prebavljivi, primerni so tudi za vlaganje v kis.

54. Orjaški dežnik (*Macrolepiota procera*)

Avtor posnetka: Gregor Klarič

ZNAČILNOST: med podobno velikimi dežniki ga spoznamo po rjavo marogastem betu in po mesu, ki na ranjenih mestih ne rdeči, je pa tudi največji med dežniki in od tod ime orjaški.

KLOBUK: 10-26 cm, sprva jajčast, kmalu se polkrožno razširi, nato zravnava, na temenu pa ostane topa, rjava grba, ki je skoraj gladka, proti obrobju je pokrit z vse bolj redkimi, rjavimi kosmiči ali luskami, podlaga je svetlejša, vlaknata, od roba pa visijo kratki ostanki veluma.

TROSOVNICA: lističi so gosti, široki in debeli proti hrbtu, beli, pri starih gobah postanejo rjavkasti.

BET: 20-40 x 1-2 cm, valjast, votel, proti dnišču razširjen, gomoljasto odebeljen, vse do širokega dvojnega obročka pa pokrit z rjavimi, marogasto razporejenimi luskicami.

MESO: belo, vlaknasto, žilavo zlasti v betu, na zraku ne pordeči, vonj in okus ima po lešnikih.

RASTIŠČE: raste v gozdovih, zlasti ob robovih v travi, na gozdnih travnikih, pogost, od sredine poletja pa vse do pozne jeseni. Čas rasti: -VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užiten, okusen.

55. Širokolistna velekokorenovka (*Megacollybia platyphylla*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: izbočena spominja na ščitovke (*Pluteus*), najlažje pa jo je prepoznati po širokih lističih, po katerih je poimenovana in po debelih, belih rizomorfah v dnišču beta.

KLOBUK: 5-15 cm, sprva polkrožen, star zravnčan, radialno črtast, sivo rjavih barv in je zelo tanko mesnat.

TROSOVNICA: lističi so beli in zelo široki, razmaknjeni in pri betu izrezani.

BET: 6-10 x 1-1.5 cm, valjast, črtasto vlaknat, belkast, v dnišču nekoliko zadebeljen, z zelo dolgimi rizomorfami pripet na panj, iz katerega goba črpa hrano.

MESO: belo, krhko, neprijetnega vonja in rahlo grenkega okusa.

RASTIŠČE: raste na preperelih drevesnih panjih, na bogatih humoznih tleh, poleti in jeseni, pogosta. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: pogojno užitna, ni nevarna, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil. V večjih količinah škoduje tudi prekuhana, kot hrana je neprimerna.

56. Užitni smrček (*Morchella esculenta*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: raste pomladi, podoben je satju z globokimi udrtinami in med seboj povezanimi grebeni, ki pa so različnih velikosti, oblik in barv, zato pa razlikujemo več različkov užitnega smrčka, katere nekateri avtorji opisujejo kot samostojne vrste, vsi pa so votli.

KLOBUK: 4-8 cm širok, okrogel, jajčast ali podolgovat, z rebrasto in jamičasto površino, okrasto ali sivo rjav, včasih skoraj bel ali pa precej temen, rebrasti grebeni so običajno svetlejši.

TROSOVNICA: nahaja se na zunanji površini klobuka v notranjosti jamic, kot pri večini zaprtotrosovnic (Ascomycetes), je različnih barv, od belkaste, okraste, sive do črne ali rjave barve.

BET: 3-10 x 0.6-3 cm, različnih oblik, nekoliko debelejši proti dnišču, votel, skoraj gladek, drobno zrnčast, svetlejši od klobuka in spominja na vosek.

MESO: belkasto ali voščeno okrasto, tanko in nežno, prijetnega okusa in z rahlim vonjem po spermi.

RASTIŠČE: raste ob potokih, rekah in v logih, včasih na travnatih področjih, pa tudi v gozdovih ali na vrtovih, samo pomladi, pogosto. Čas rasti: -IV-V-

UPORABNOST: pogojno užiten, kuhan ali pečen je odličen, vsestransko uporaben in od nekdaj zelo cenjen.

57. Redkvičasta čeladica (*Mycena pura*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: je tankomesnata, skoraj ravno razprta, krhka, vijoličasta ali pa rožnata vrsta gob, ki ima močan vonj po redkvici, po čemer je tudi imenovana.

KLOBUK: 2-6 cm širok, sprva zvonast, zelo hitro razprt, s široko topo grbo, nažlebkanim obrobjem, ravnim robom (pri čeladicah rob ni nikoli podvihan), skoraj brez mesa, vijoličast ali rožast in gladek.

TROSOVNICA: lističi so bolj blede obarvani od klobuka, široki, izrezano pripeti na bet, pri starih gobah redki in žilasto povezani.

BET: 2-7 cm visok, debel 4-8 mm, valjast, včasih nekoliko sploščen, raven, proti dnišču polagoma debelejši, krhek, votel in podobnih barv kot klobuček.

MESO: vodeno, krhko, tanko, neznačilnega okusa, ima pa značilen vonj po redkvici.

RASTIŠČE: raste povsod v gozdovih, zelo razširjena, od pomladi do jeseni. Čas rasti: -V-VI-VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: strupena, v velikih količinah nevarna; povzroča muskarinski sindrom - zastрупitev živčevja, s kratkim inkubacijskim časom.

58. Navadna česnovka (*Mycetinis scorodonius*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: ker ima značilen vonj in okus po česnu, ji pravijo tudi česnovka, je majhna gobica in raste v velikih skupinah.

KLOBUK: do 2 cm širok, sprva je polkrožen, nato se izbočeno zravna in končno v sredini malo udre, na osredju je rjav, obrobje je blede rjavkasto, skoraj belo, vegasto in rahlo grebenasto.

TROSOVNICA: lističi so beli ali mesne barve, sprva srednje gosti, nato pa vse bolj redki, široki in razmaknjeni ter pripeti na bet.

BET: do 6 cm visok, debel največ 2 mm, kriv, gladek, tanek, valjast, bleščeče rjav in proti dnišču temnejši.

MESO: belo, tanko, kožasto v klobučku, ima izrazito močan vonj in okus po česnu.

RASTIŠČE: uspeva v velikih skupinah, na peščenih tleh, pod smrekami na iglicah, od poletja do pozne jeseni, razmeroma pogosto. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, uporabna le za začimbo, najboljša je posušena ali zmleta in se lahko dodaja raznim jedem.

59. Oljkov livkar (*Omphalotus olearius*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: goba sprva spominja na ostrigarje (*Pleurotus*), ki rastejo kot paraziti na drevesih, nato postane osredje močno poglabljeno oz. lijasto, tanki lističi pa potekajo daleč po betu navzdol. Raste v šopih na oljkah in od tod ime.

KLOBUK: 6-12 cm, sprva vzbočen, s podvihanim robom, kmalu zravnčan, nato vedno bolj udrt na osredju, star močno lijast, oranžno rdeč ali rjav, svetleč, amoniak ga obarva na zeleno.

TROSOVNICA: lističi so zlato rumeni, oranžni, gosti, ozki in viličasto razdeljeni, potekajo daleč po betu navzdol in pogosto v temi svetijo.

BET: 5-10 x 0.8-1.5 cm, poln, proti dnišču ožji, oranžno rumen ali rjav, vlaknat, žilav in ni popolnoma gladke površine.

MESO: oranžno rumeno, neenakomerno obarvano, vlaknato in žilavo, brez posebnega okusa in vonja.

RASTIŠČE: raste najpogosteje na oljkah ali pa na hrastovih in kostanjevih panjih ter koreninah, napaden les pa ponoči sveti, poleti in jeseni, razmeroma pogost. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: strupena. Strupenost je precej huda, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil.

60. Navadna podvihanka (*Paxillus involutus*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: je močno podvihana, ima žametast klobuk in daleč na bet priraščene lističe, ki na pritisk v trenutku močno porjavijo. Zelo nevarna goba!

KLOBUK: 4-8 cm, sprva grbasto vzbočen, kmalu v osredju vdrť, z izrazito podvihanim robom, žametast, ob vlažnem vremenu pa rahlo mazav, kasneje svetleč, olivno rjavkastih barv.

TROSOVNICA: lističi so barve lesa, gosti, žilnato povezani in potekajo po betu navzdol, na pritisk rjavijo in so z lahkoto ločljivi od mesa.

BET: 4-5 x 1-2 cm, valjast, poln, proti dnišču ožji, podobnih barv kot klobuk in na pritisk porjavi.

MESO: najprej rumenkasto, nato rjavo, brez značilnega vonja, pri kuhanju črni in je nekoliko grenkega okusa.

RASTIŠČE: raste v gozdovih, parkih, na zelenicah pod drevjem, od poletja do pozne jeseni, zelo pogosta. Čas rasti: -VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: smrtno strupena. Zelo nevarna, ker povzroča paksilusni sindrom - zastrupitev krvi, antigeni in neznan strupi prebavi. Inkubacijski čas je neomejen, vendar kratek pri usodni zaužitvi.

61. Bukov ostrigar (*Pleurotus ostreatus*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: v naravi ga najdemo vedno pozno jeseni ali pozimi, običajno raste skupinsko na bukovem lesu, spoznamo pa ga po značilni školjkasti obliki z bolj ali manj stranskim betom.

KLOBUK: 4-10 cm, sprva izbočen, kmalu vse bolj školjkaste oblike, s stranskim betom, gladek, siv do sivo rjav, najprej s podvitim robom, kasneje pa postane obrobje precej valovito.

TROSOVNICA: lističi so belkasti, nato smetanove barve, gosti, ozki, potekajo navzdol na bet, zgoščeni so zlasti na obrobju zaradi vmesnih lističev.

BET: 2-6 x 1-2 cm, valjast, poln, včasih zelo kratek ali pa ga skoraj ni, bolj ali manj stranski, proti dnu tanjši, bel, kosmat ali pa tudi gladek.

MESO: belo, trdno, staro precej žilavo, prijetnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: raste skupinsko eden nad drugim najraje na bukovih štorih, pa tudi na lesu drugega drevja, umetno ga gojijo tudi na slami, v naravi ga najdemo samo pozno jeseni in pozimi, deloma tudi spomladi, razmeroma pogosto. Čas rasti: -X-XI-XII- in -I-II-III-IV-

UPORABNOST: užitna, vsestranska goba, za uživanje so primerne le mlade gobe, lahko ga konzerviramo v kisu ali pa shranimo v zmrzovalnik.

62. Navadna ledenka (*Pseudohydnum gelatinosum*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: je školjkaste oblike, z bolj ali manj izrazitim stranskim betom, z želatinastim vodenim in prosojnim mesom, s hrapavo površino klobučka in z igličasto trosovnico.

KLOBUK: 3-6 cm širok, školjkast, s stranskim betom ali brez njega pritrjen na substrat, hrapave ali navidezno gladke površine, prekrit z drobnimi laski (do 15 µm dolžine), bel ali rjav in v začetku rasti s podvitim robom.

TROSOVNICA: je zgrajena iz kratkih, prosojnih bodic, ki so goste in visijo izpod klobučka, proti betu so nekoliko krajše, so sivo belkaste.

BET: je stranski, kratek in debel, včasih pa ga sploh ni, klobučki so stransko priraščeni na substrat in nanizani drug nad drugim kot strešna opeka.

MESO: belo, sivkasto, z zelenkastim ali modrim odsevom, prosojno, želatinasto tresočje, prijetnega vonja in okusa, včasih ima okus po štoru, na katerem raste oz. po trhlem lesu.

RASTIŠČE: raste na trhlem lesu iglavcev, redko na lesu listnatega drevja, od poletja do pozne jeseni, razmeroma pogosto. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, dobra, užitna tudi surova, primerna kot solata, prej jo je treba namakati v kisu.

63. Lepa griva (*Ramaria formosa*)

Avtor posnetka: Slavko Serod

ZNAČILNOST: je lepa grmičasta in navpično razvejena tvorba, ki jo je lažje razločevati od številnih podobnih sorodnic po barvah.

KLOBUK: 7-30 cm visok in do 15 cm širok trosnjak ima širok bel bet, ki se razveji v navpične rožnato okraسته vejice, ki se končujejo s citronasto rumenimi vršički, pri starih gobah pa barve zbledijo.

TROSOVNICA: je na površini zunanjih vej in bolj ali manj rumena, zgradbo pa je možno opazovati le pod mikroskopom.

BET: 3-6 cm visok, debel 2.5-6 cm, čokat, v dnišču bel, navzgor se močno razveji v rožnato rumene vejice.

MESO: belo, na prerezu pogosto postane rožnato rjavo, brez posebnega vonja, nekoliko grenkega okusa.

RASTIŠČE: raste najpogosteje v listnatih gozdovih, od poletja do pozne jeseni, precej pogosta. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: strupena; ni zelo nevarna, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil. Pri občutljivih ljudeh škoduje tudi prekuhana z odlito vodo.

64. Modrikasta golobica (*Russula cyanoxantha*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: imenovana je po modrikasto zelenkastem in lisastem klobučku, ki ima bele in prožne lističe, bel bet, ki je včasih vijoličasto nadahnjen, je milega okusa, meso pa ne reagira na železov sulfat.

KLOBUK: 5-15 cm, najprej izbočen, s podvihanim robom, kmalu je na osredju udrt, obrobje se zravnja in pri starih gobah nekoliko dvigne, kožica je gladka, v vlažnem vremenu lepljiva, modrikasto vijoličasta ali zelena in se da olupiti na obrobju.

TROSOVNICA: lističi so beli in imajo modrikast odsev, so gosti, pripeti na bet, prožni in se na pritisk zlepijo.

BET: 4-10 x 1-3 cm, valjast, poln, v dnišču zožen, bel, skoraj gladek ali pa podolžno zguban, včasih je modrikasto ali vijoličasto nadahnjen in dokaj prožen.

MESO: belo, pod kožico klobuka rahlo rožnato, na zraku nekoliko posivi, je precej prožno, skoraj brez vonja, ima pa prijeten okus.

RASTIŠČE: raste skupinsko pod listavci in iglavci, od začetka poletja pa vse do pozne jeseni, zelo pogosto. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, odlična, vsestranska, pripravna za najrazličnejše jedi in za konzerviranje, zelo okusna je hitro pečena na plošči. Golobicam pred uporabo kožico olupimo.

65. Bljuvna golobica (*Russula emetica*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: sprva je polkrožna kot vse golobice, kasneje razprta rdeča gobica z belimi lističi in belim betom, ki po uživanju povzroča želodčne težave, predvsem bljuvanje in po tem je poimenovana.

KLOBUK: 3-5 cm, vzbočen, nato zravnane z nekoliko udrtim osredjem, rdeč ali rožnat, gladek, kožica je svetleča in lupljiva.

TROSOVNICA: lističi so snežno beli z modrikastim nadihom, gosti in pripeti na bet.

BET: 3-6 x 0.6-1 cm, valjast, poln, nato z vatasto sredino, bel in precej lomljiv.

MESO: belo, sočno, prijetnega vonja in zelo ostrega oz. pekočega okusa.

RASTIŠČE: raste v gozdovih, predvsem na višinah, na močvirskih tleh, od pozne pomladi pa vse do prvega snega, pogosta. Čas rasti: -V-VI-VII-VIII-IX-X-XI-XII-

UPORABNOST: strupena; ni zelo nevarna, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastropitev prebavil, škoduje tudi prekuhana.

66. Užitna golobica (*Russula vesca*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: je srednje velika vrsta, klobuk ima mesnato rdečkaste in rjavkaste odtenke, na pritisk rjavi zlasti na betu, je milega, prijetnega okusa in neizrazitega vonja.

KLOBUK: 6-11 cm, najprej polkrožen, na osredju je kmalu udrt, ko se popolnoma razpre postane lijaste oblike, gladek, mesnato rdečkast, na obrobju svetlejši in star nekoliko nazlebkan, kožica je lupljiva na obrobju.

TROSOVNICA: lističi so beli, pripeti na bet ali pa potekajo malo po betu navzdol, pri starih gobah porjavijo oziroma so rjavo lisasti, razmeroma gosti, tu in tam viličasto razcepljeni.

BET: 2-8 x 1-2 cm, valjast, poln, običajno proti dnišču zožen, bel, gladek ali rahlo gubast, na pritisnjenih mestih porumeni in nato porjavi.

MESO: belo, nekoliko porjavi, zlasti v betu, brez posebnega vonja, okus je prijeten in nekoliko po lešnikih. Z železovim sulfatom reagira rožnato oranžno.

RASTIŠČE: raste skupinsko ali posamično pod listavci in iglavci, od zgodnjega poletja do pozne jeseni, razmeroma pogosto. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, odlična, vsestranska, tako kot večina golobic, ki so milega okusa.

67. Zelenkasta golobica (*Russula virescens*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: zaradi zelenkastega in razpokanega klobuka, po katerem je poimenovana, jo zlahka določimo, je precej debelo mesnata, trda in z belimi lističi, ima bel bet in je milega, prijetnega okusa.

KLOBUK: 5-15 cm, sprva polkrožen, kmalu postane raven in nekoliko udrt na temenu, modrikasto zelen, z značilno razpokano površino, razprt ima nažlebkano obrobje, iz katerega kožico z lahkoto olupimo.

TROSOVNICA: lističi so beli in precej gosti, široki, srednje debeli, ponekod viličasto razcepljeni, včasih žilnato povezani, krhki, pripeti na bet, stari so pogosto rjavo lisasti.

BET: 2-9 x 1.5-3 cm, valjast, poln, raven, včasih proti dnišču nekoliko ožji, gubast, skoraj gladek, bel in poprhnen, star pa postane pogosto rjavo lisast.

MESO: belo, trdo, krhko, včasih z rožnatim odtenkom, prijetnega vonja in okusa. Z železovim sulfatom reagira rožnato ali rožnato rjavo.

RASTIŠČE: raste posamično ali v malih skupinah pod listavci in iglavci, od začetka poletja do pozne jeseni, razmeroma pogosto. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, odlična, primerna je za najrazličnejše jedi in za konzerviranje,okusna je tudi presna ali hitro pečena na žaru.

68. Navadna trdokožnica (*Scleroderma citrinum*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: je okrogla in grobo hrapava gmota, ki se v starosti na vrhu odpre, skozi odprtino pa uhajajo trosi, poimenovana je po trdi koži ovojnice.

KLOBUK: 3-10 cm širok in kroglast trosnjak je včasih podolgovat ali rahlo sploščen, z grobo razpokano rumeno rjavo površino, odprtina, skozi katero uhajajo trosi, nikoli zvezdasto ne razpoka, ovojnica je debela in trda.

TROSOVNICA: sprva je bleda kot debela ovojnica, ko pa začno trosi dozorevati, postaja vijoličasto črna, zreli trosi pa na koncu uhajajo skozi odprtino na vrhu trosnjaka.

BET: ni izoblikovan, trosnjak je povezan s podgobjem z rizomorfami.

MESO: gleba je pri mladi gobi trdna, svetla, kasneje razpade v trosno maso, vijoličasto potemni in je zelo odbijajočega vonja ter neznačilnega okusa.

RASTIŠČE: raste na revnih tleh, v listnatih in iglastih gozdovih, od poletja do pozne jeseni, je najpogostejša vrsta v rodu krompirjev. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: mlada užitna, starejša neužitna, ni nevarna, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil. Za nekatere ljudi je neškodljiva in jo uživajo, dokler je še gleba svetla.

69. Kozjenogi ščitar (*Scutigera pes-caprae*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: ima nepravilno školjkasto, pahljačasto obliko, temno rjav, hrapavo luskat klobuk in velike luknjice z debelimi stenami kratkih cevč, ki se polagoma spuščajo po betu navzdol.

KLOBUK: 7-12 cm, školjkast ali pahljačast, z bolj ali manj stranskim betom, najprej izbočen, s podvihanim robom, nato se zravnava, v osredju je včasih udrt, star pa ima oster in valovit rob. Površina je močno hrapava, luskata, temno rjave barve.

TROSOVNICA: je luknjičasta in bela, kasneje postane rumenkasta, cevke so kratke in imajo zelo debele sten; zelo široke, oglate in sploščene luknjice pa se polagoma spuščajo po betu navzdol.

BET: 2-5 x 1.5-2.5 cm, trebušast ali valjast, navzdol odebljen, stranski ali pa ni povsem v sredini klobuka, belkast, proti dnu je temnejši in rumeno, rjavkasto lisast.

MESO: belo, rumenkasto, trdo, vendar ni žilavo, prijetnega vonja in okusa po lešnikih.

RASTIŠČE: raste na gozdnih tleh, pod listnatim in iglastim drevjem, najraje v mešanih gozdovih, posamično ali v skupinah, pogosto raste v jesenskih mesecih. Čas rasti: -IX-X-

UPORABNOST: užitna, odlična in vsestranska goba, zelo je čvrsta in okusna, hrapavo površino klobuka pri čiščenju odstranimo.

70. Borov glivec (*Sparassis crispa*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: je svojevrstna grmičasta in s ploščatimi vejami močno nakodrana tvorba, podobna cvetači, ki zajedalsko uspeva na borovih koreninah in doseže do četrta metra višine ali celo več.

KLOBUK: 10-25 (celo do 40) cm visok in širok trosnjak je zgrajen iz številnih ploščatih vej, ki rastejo iz skupnega beta in se proti koncem še bolj sploščijo, razširijo ter močno nakodrajo, površina kodrastih loput je gladka, blede okrase barve, robovi pa so ostri in močno vijugasto nakodrani.

TROSOVNICA: se nahaja na celotni površini vej in je navidez gladka.

BET: je 2-8 cm debelo mesnata in belkasta kepa, iz katere poganjajo veje, v zemlji pa se korenasto podaljšuje do substrata oziroma do borovega štorja.

MESO: belkasto, svetlo okrase, prožno in vlaknato, prijetnega vonja in okusa po oreh.

RASTIŠČE: raste na zemlji ob borovih deblih in koreninah, posamično, redko na požaganih štorih, goba je nevaren koreninski zajedajec, raste poleti in jeseni, razmeroma pogosto. Čas rasti: -VIII-IX-X-

UPORABNOST: užitna, odlična, vsestranska, posebnega okusa, včasih jo je težko očistiti, kadar je polna prsti in peska.

71. Zelenkasta strniščnica (*Stropharia aeruginosa*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: je majhna in močno sluzava zeleno modra goba, ki ima zgoraj nažlebljen obroček in svetlejše ostrinke od površine lističev, raste pa blizu razpadajočega lesa.

KLOBUK: 3-8 cm, zvonast, kmalu razprt, široko grbast, močno sluzav, z ostanki veluma na obrobju, intenzivno modrikasto zelen, suh pa obledi in dobi rumenkaste odtenke.

TROSOVNICA: lističi so sprva zelenkasti kot klobuček, kmalu pa postanejo vijoličasto sivi do črnkasto rjavi, zaradi betičastih cistid pa je ostrinka vedno svetlejša od površine lističev.

BET: 4-8 x 0.5-1 cm, valjast, raven, proti vrhu ožji, sprva močno zelenkast, kasneje zbledi, sluzav in pod nažlebkanim obročkom vlaknato luskat, star je votel.

MESO: belo, z zelenkastim nadihom, prijetnega okusa, z vonjem po redkvi.

RASTIŠČE: raste na razpadajočem lesu in blizu njega na tleh, bogatih z organskimi odpadki, posamično in v skupinah, od pomladi do pozne jeseni, pogosto. Čas rasti: -V-VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, dobra, primerna za mešanje z drugimi užitnimi vrstami. Sluzavo kožico odstranimo s klobuka.

72. Prožna lupljivka (*Suillus bovinus*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: spoznamo jo po rumenkasto rjavem in gladkem klobuku z lupljivo kožico, po širokih oglatih luknjicah, ki so nekoliko poraščene na bet in po mehkem prožnem mesu, po katerem je dobila ime.

KLOBUK: 5-10 cm, najprej polkrožen, z močno podvihanim robom, s širjenjem pa postane raven in ima običajno valovit rob, vlažna površina je lepljiva, gladka, rumenkasto rjavih odtenkov, v suši pa se kožica blešči in se težko lupi.

TROSOVNICA: je luknjičasta, sprva rumena, nato olivno rjava, cevke so kratke, trdno priraščene na meso klobuka, luknjice pa postanejo pri starih gobah zelo široke in potekajo nekoliko po betu navzdol.

BET: 4-8 cm visok, debel 5-15 mm, valjast, trd, prožen, poln, proti vrhu ožji, gladek, enake barve kot klobuk, brez obročka, v dnišču pa so vidni ostanki oranžnega micelija.

MESO: belkasto, okrasto, z rahlim rdečkastim odtenkom, prožno, mehko, v betu trdo, prijetnega vonja in je nekoliko greneče.

RASTIŠČE: raste v velikih skupinah, včasih v šopih, pod bori, poleti in v jeseni, zelo pogosto. Čas rasti: -VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, dokler gobe niso preveč mehke, lahko jih mešamo z drugimi gobami, v kisu postanejo rdečkaste.

73. Maslena lupljivka (*Suillus luteus*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: lepa goba raste v bližini borov, zlasti v travi na robu borovega gozda, spoznamo jo pa po močno sluzavem, bolj ali manj rjavem klobuku in po kožastem zastiralcu, ki ima tu in tam vijoličast odtenek, kožico pa lahko zlahka odstranimo s klobuka.

KLOBUK: 4-12 cm, sprva zvonasto izbočen, razprt ima običajno široko grbo ali pa je tudi polkrožen, star je ploščat in blazinast, vedno močno sluzast, gladek, svetlo ali pa temno rjav, vraščeno vlaknat in z lahkoto lupljiv.

TROSOVNICA: luknjičasta, blede rumena, v starosti olivno rjavkasta, cevke so razmeroma dolge, priraščene na bet, luknjice pa so sprva drobne, kasneje vse bolj široke in oglate, da lahko trosi nemoteno odpadajo.

BET: 5-8 x 1-2 cm, valjast, poln, trd, nad belim zastiralcem je rumenkast, pod njim z vijoličastimi odtenki, star je rjavo lisast, s prilepljenimi ostanki zastiralca.

MESO: belkasto, rumenkasto, nežno, staro je mehko in vodeno, prijetnega vonja in okusa, na zraku ne spreminja barve.

RASTIŠČE: raste pod bori ali na robu borovega gozda v travi, skupinsko, v jesenskem času, pri nas zelo pogosto. Čas rasti: -IX-X-

UPORABNOST: dobra, pogojno užitna, surove gobe so lahko škodljive, je vsestransko uporabna, dokler je še mlada. Kožico pred uporabo odstranimo.

74. Golobičja kolobarnica (*Tricholoma columbetta*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: klobuk je snežno bel s svetlimi rdečkastimi, modrikastimi ali vijoličastimi lisami, ima tudi bleščečo in svilnato vlaknato površino.

KLOBUK: 5-10 cm, sprva zvonast, nato izbočen, pozneje sploščen in s široko grbo na osredju, snežno bel s svetlimi rdečkastimi, modrikastimi ali vijoličastimi lisami, z bleščečo in svilnato radialno vlaknato površino, kožica je lupljiva.

TROSOVNICA: lističi so gosti, tanki, sprva ozki, pozneje široki, ob betu izrezani, s fino nazobčanimi ostrinkami in z vmesnimi lističi proti robu.

BET: 5-10 x 1-2 cm, valjast, včasih malo ukrivljen, vitek, bel, pri dnu modrikast, podolžno svilasto vlaknat, poln, pogosto proti dnu širši in povsem spodaj zožen.

MESO: belo, trdo, brez posebnega vonja in okusa, včasih ima rahel okus po moki.

RASTIŠČE: raste v listnatem in iglastem gozdu, posamično ali skupinsko, ob koncu poletja in jeseni, precej pogosta. Čas rasti: -VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: užitna, izdatna in okusna.

75. Pegasta kolobarnica (*Tricholoma pardinum*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: hitro ostane v spominu zaradi krepke rasti, luskega oz. pegastega klobuka, po katerem je dobila ime in zaradi močnega beta, ki je mlad blizu lističev orošen.

KLOBUK: 5-15 cm, mesnat, sprva polkrožen, z močno podvihanim robom, kasneje zravnano, sivih barv, s temnejšimi luskami, ki so včasih nanizane kot strešna opeka.

TROSOVNICA: lističi so belkasti, okraško rumenkasti ali rahlo olivni, nažagani, meenako dolgi in trebušasti, pri betu prosti.

BET: 4-8 x 1-3 cm, poln, včasih trebušasto zadebeljen, belkast ali okraško ter pri mladi gobi blizu lističev orošen.

MESO: belo, sivkasto, proti dnu in v klobuku tudi rahlo rdečkasto rumeno, milega okusa, z vonjem po moki.

RASTIŠČE: raste pod listavci in iglavci, od poletja do pozne jeseni, pogostna. Čas rasti: -VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: strupena, povzroča hudo zastrupitev - gastrointestinalni sindrom - neznani strupi učinkujejo na prebavila z razmeroma hitrim inkubacijskim časom.

76. Zimska kolobarnica (*Tricholoma portentosum*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: spoznamo jo po lepljivem, vraščeno vlaknatem sivem klobuku in po rumenečih lističih ter betu, raste pa pozno jeseni, tudi po prvih slanhah ali prvem snegu.

KLOBUK: 5-10 cm, najprej polkrožen, zvonasto izbočen in nato zravnčan, s široko grbo ali brez nje, vlažen lepljiv, vraščeno in žarkasto vlaknat, črtast, sivih do sivo rumenkastih odtenkov, kožo zlahka olupimo iz klobuka.

TROSOVNICA: lističi so sprva beli, nato sivkasti in z rumenkastim odtenkom, so široki, razmaknjeni in izrezano pripeti na bet.

BET: 6-12 x 1-2 cm, poln, valjast, rahlo ukrivljen, proti vrhu deloma ožji, bel, vlaknat, gladek, star pogosto z rumenimi odtenki in proti vrhu nekoliko luskat.

MESO: belo, nežno, pod kožico klobuka sivkasto, prijetnega in milega okusa, z vonjem po moki.

RASTIŠČE: raste pod listavci in iglavci, v mešanem gozdu, zlasti pod bori, v velikih skupinah, pozno jeseni in v začetku zime, razmeroma pogosto. Čas rasti: -X-XI-XII-

UPORABNOST: užitna, vsestranska, lahko je pripravljena na najrazličnejše načine, še posebej za vlaganje v kis.

77. Pogubna kolobarnica (*Tricholoma sciodes*)

Avtor posnetka: Ana Ivanovič

ZNAČILNOST: spominja na zimsko kolobarnico, vendar nima nikjer rumenkastih odtenkov, temveč sivi po betu in lističih ter greni.

KLOBUK: 4-7 cm, grbasto vzbočen, nato zravnano, vlaknato žarkasto prekrito, sivih barv, včasih z rožnatim ali vijoličastim odtenkom, gladek, le pri starih gobah se vlaknenca luskato sprostitjo.

TROSOVNICA: lističi so sprva beli, kasneje sivkasti, pogosto je ostrinka lističev temnejša, so široki in izrezano pripeti na bet, pogosto z rožnatim nadihom.

BET: 4-7 x 0.7-1.5 cm, valjast, poln, proti dnu rahlo odebeljen, gladek, bel ali sivkasto nadahnjen.

MESO: belo, sivkasto, neopredeljivega vonja, sprva grenko, kasneje pa postane pekoče.

RASTIŠČE: raste pod bukvami, pa tudi v mešanem gozdu na rastiščih zimske kolobarnice, v jesenskih mesecih, pri nas je precej pogosta.

Čas rasti: -IX-X-XI-

UPORABNOST: strupena, ni nevarna, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil. Tudi prekuhana je lahko škodljiva.

78. Rdečkasta trhlenka (*Tricholomopsis rutilans*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: goba je precej spremenljiva po velikosti in barvi, najlažje pa jo je spoznati po luskatem rdečkastem klobuku, po katerem ima ime in po rastišču na borovih panjih.

KLOBUK: 6-18 cm, pogosto zelo mesnat, sprva polkroglast z rdeče vijoličasto površino, ki pri nadaljnji rasti razpoka v zrnate luskice, ki so na rumeni podlagi.

TROSOVNICA: lističi so rumeni, tanki in gosti ter pripeti na bet.

BET: 6-10 x 1-2 cm, valjast, ukrivljen, rumen in proti dnišču škrlatno luskat, dnišče je rumeno.

MESO: rumeno, nekoliko žilavo, prijetnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: raste na borovih koreninah in panjih, od poletja do pozne jeseni, precej pogosta. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-XI-

UPORABNOST: pogojno užitna, surova škodljiva, povzroča sindrom surovih gob - neznani strupi, ki učinkujejo na prebavila, občutljivim osebam lahko škoduje tudi prekuhana.

79. Žolčasti grenivec (*Tylopilus felleus*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: močno spominja na poletnega gobana (*Boletus aestivalis*), dokler je še mlad, kasneje rožnata trosovnica močno izstopi, se blazinasto napne, mreža na betu pa je raztegnjena in močno reliefna. Meso je zelo grenko.

KLOBUK: 5-10 cm, polkrožen, kmalu zravnčan, na kraju z navzgor obrnjenim robom, mesnat, na površini različnih rjavih barv.

TROSOVNICA: luknjičasta, debela in iz dolgih navpičnih cevok, sprva so luknjice popolnoma bele, z dozorevanjem trosok pa postanejo rožnate barve.

BET: 7-14 x 2-4 cm, betičast, podobne barve kot klobuk, površino pa prepleta močna, rjava in razpotegnjena mreža.

MESO: belo, na zraku pordí, pod kožico klobuka rjavo, ima gobasti vonj, je zelo grenko.

RASTIŠČE: raste v vseh gozdovih, od zgodnjega poletja do pozne jeseni, pogost. Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X-

UPORABNOST: neužitén. Strupenost ni huda, povzroča gastrointestinalni sindrom - zastrupitev prebavil.

80. Zaviti širokolistar (*Xerula radicata*)

Avtor posnetka: Slavko Šerod

ZNAČILNOST: pogosto v gozdu naletimo na gobo, ki ima vdrt sluzast klobuk svetlo rjave ali rumenkasto rjave barve, pod katerim so široki lističi in ki ima zelo tanek ter dolg bet.

KLOBUK: 2.5-8(10) cm, pri mladi gobi stožčasto izbočen, pozneje sploščen, z malo mesa, v sredini vleknen, z nizko grbico, z žarkasto nagubano površino, sluzast, svetlo rjave ali rumenkasto rjave barve ali celo bel.

TROSOVNICA: lističi so beli, zelo široki, razmaknjeni, ob betu zaokroženi, prosti, prosti rob lističev je včasih rjav.

BET: 12-15 cm visok, debel 9-11 mm, zelo dolg in tanek, v spodnjem delu vretenasto odebeljen, bel in rjavo lisast, votel, krhek, gladek, navzdol se podaljšuje v dolg korenast podaljšek, ki tiči v zemlji.

MESO: belo, tanko, brez značilnega vonja in okusa.

RASTIŠČE: raste v listnatem in mešanem gozdu, na trhljih vejah in razpadajočem lesu ali na zemlji, poleti in jeseni, pogosto.

Čas rasti: -VI-VII-VIII-IX-X

UPORABNOST: užitna.

